

**UCHWAŁA NR XXXIII/21/2021
RADY GMINY BODZECHÓW**

z dnia 24 marca 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bodzechów na lata
2021 – 2027.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.), oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.), po przeprowadzeniu konsultacji społecznych Rada Gminy Bodzechów uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bodzechów na lata 2021 – 2027 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bodzechów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po 14 dniach od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Wiesław Cisek

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY BODZECHÓW NA LATA 2021-2027

Ostrowiec Św. 2021 r.

Spis treści

Wstęp

1. Procedura powstawania dokumentu	5
1.1. Podstawy prawne.....	5
1.2. Metodologia prac nad dokumentem.....	6
2. Charakterystyka Gminy Bodzechów.....	8
2.1. Informacje ogólne o gminie.....	8
2.2. Sytuacja i prognoza demograficzna.....	9
2.3. Rynek pracy.....	11
2.4. Zasoby i warunki mieszkaniowe.....	12
2.5. Ochrona zdrowia.....	13
2.6. Edukacja i wychowanie.....	14
2.7. Sport i rekreacja.....	19
2.8. Organizacje pozarządowe.....	21
2.9. Kultura.....	23
2.10. Bezpieczeństwo publiczne.....	24
2.11. Infrastruktura.....	25
2.12. Ochrona środowiska.....	28
2.13. Pomoc społeczna.....	29
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	40
3.1. Wspieranie rodziny.....	41
3.2. Piecza zastępcza.....	44
3.3. Wspieranie seniorów.....	45
3.4. Bezrobocie.....	48
3.5. Ubóstwo.....	50
3.6. Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba.....	51
3.7. Uzależnienia.....	53
3.8. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	55
3.9. Interwencja kryzysowa.....	58
4. Ocena i oczekiwania mieszkańców- badania ankietowe.....	59
5. Analiza SWOT.....	71
6. Misja i cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie.....	73
6.1. Misja polityki społecznej w Gminie Bodzechów	

6.2. Cele strategii polityki społecznej w Gminie Bodzechów

- 6.2.1. Cel 1: Wsparcie osób bezrobotnych i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa oraz realizacja przedsięwzięć zmierzających do redukcji tych zjawisk.
- 6.2.2. Cel 2: Działania zmierzające do integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.
- 6.2.3. Cel 3: Wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo wychowawcze
- 6.2.4. Cel 4: Działania gminy zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 6.2.5. Cel 5: Działania gminy zmierzające do rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami.

Zakończenie

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bodzechów na lata 2021- 2027 to dokument, który jest początkiem nowego strategicznego myślenia o rozwiązywaniu problemów społecznych w naszej gminie. Niniejsza Strategia jako wieloletni dokument programowy, jest spójna z innymi programami dziedzinowymi obowiązującymi na szczeblu gminnym, oraz dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim.

Nowe zarządzanie w rozwiązywaniu problemów społecznych oparte jest na tezie, iż problemy społeczne są doświadczane przez całą społeczność, a nie tylko przez poszczególne osoby i rodziny. Przewyciężenie ich jest procesem wymagającym skoordynowanych działań w oparciu o zaplanowaną, interdyscyplinarną i wieloaspektową pracę instytucji publicznych i organizacji pozarządowych przy współdziałaniu przedsiębiorców oraz społeczności lokalnej.

Dla osiągnięcia efektu zintegrowanego planowania, w niniejszej Strategii dokonano diagnozy sytuacji społecznej gminie Bodzechów w oparciu o dostępne sprawozdania i raporty. Wskazano kluczowe problemy społeczne, z którymi boryka się Gmina oraz zaproponowano działania, które zabezpieczą społeczne potrzeby mieszkańców gminy Bodzechów.

Nie ulega wątpliwości, że dziś w bardzo skomplikowanej rzeczywistości jest potrzeba budowania spójnej i trwałej polityki społecznej, w której określone priorytety będą niezmiennie realizowane z zapewnieniem dostępności do zróżnicowanych w zależności od potrzeb społecznych instrumentów pomocowych, a także będą gwarancją ich ciągłości oraz profesjonalizacji podejmowanych działań.

Niniejsza Strategia stawia przed naszą Gminą konkretne cele i zadania, których realizacja poprzez strategiczne planowanie i międzysektorową współpracę przyczyni się do dobrego życia w gminie Bodzechów.

1. Procedura powstawania dokumentu

1.1. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 dla Gminy Bodzechów jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 16 b i art. 17 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz.1876), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821),
- ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1481),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz.2133),
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz.852),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz.1482),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz.1057),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz.111),
- ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 ze zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 roku w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1358),

- Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019- 2023 (M. P. z 2018 r. poz.1007).

1.2. Metodologia prac nad dokumentem

Gmina Bodzechów realizując zapisy ustawy, opracowała w roku 2013 „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bodzechów na lata 2013- 2020. Uchwalony w 2013 roku dokument stanowi bazę i podstawę prac nad niniejszym opracowaniem. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bodzechów na lata 2021- 2027 musi być zgodna z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa i kraju oraz innymi dokumentami strategicznymi gminy. Ponadto dokument ten powinien kształtować aktywny model polityki społecznej w gminie (współpraca wszystkich instytucji rządowych, samorządowych organizacji pozarządowych), zakładać budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bodzechów na lata 2021- 2027 musi być zgodna z założeniami polityki społecznej Unii Europejskiej dotyczącymi:

- zapewnienia wszystkim dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług,
- pomocy dla osób najbardziej narażonych na wykluczenie (wspieranie najsłabszych).

Punktem wyjścia do prac nad dokumentem było Zarządzenie Nr V/73/2020 Wójta Gminy Bodzechów z dnia 15 czerwca 2020 roku w sprawie powołania zespołu do opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Bodzechów na lata 2021-2027” oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bodzechów na lata 2021-2027”.

Prace nad Strategią rozpoczęto 30 czerwca 2020 roku kiedy to na spotkaniu omówiono etapy prac nad strategią, zakres obowiązków poszczególnych instytucji, osób należących do zespołu oraz harmonogram prac. Została również omówiona aktualna sytuacja społeczna Gminy Bodzechów.

W ramach prac nad aktualizacją ”Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bodzechów na lata 2021-2027” została przeprowadzona diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (uzyskane w toku jego bieżącej działalności), Urzędu Gminy Bodzechów, Komisariatu Policji w Ćmielowie oraz instytucji i organizacji działających na terenie gminy. Diagnoza była uzupełniona o wnioski z ankiet opracowanych na potrzeby niniejszej strategii wśród radnych i sołtysów gminy, uczniów szkół podstawowych i mieszkańców gminy.

Kolejne spotkanie odbyło się po przygotowaniu wstępnej wersji diagnozy „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bodzechów na lata 2021-2027”

w dniu 22.01.2021. Miało ono na celu określić kierunki rozwoju społecznego gminy oraz zadania do realizacji w/w strategii.

Diagnoza, wyniki ankiet oraz wnioski z ankiet pozwoliły na określenie kierunków strategicznych działań odniesionych do rzeczywistych problemów społeczności lokalnej (m.in. wspieranie rodziny, piecza zastępcza itp.)

Projekt „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bodzechów na lata 2021-2027” był konsultowany zarówno przez zespół ds. opracowania strategii, komisje Rady Gminy oraz podany do publicznej wiadomości przed przystąpieniem do uchwalenia.

2. Charakterystyka Gminy Bodzechów

2.1. Informacje ogólne o gminie

Gmina Bodzechów położona jest w północno – wschodniej części województwa świętokrzyskiego okalając, z wyjątkiem północno – zachodniej części miasto Ostrowiec Świętokrzyski i graniczy z gminami: Kunów, Sienno, Bałtów, Ćmielów, Sadowie i Waśniów.

Granice administracyjne gminy Bodzechów

Gmina powstała 1 stycznia 1973 r. a siedziba Urzędu Gminy znajduje się w Ostrowcu Świętokrzyskim przy ulicy Mikołaja Reja 10.

Zgodnie z podziałem fizyczno - geograficznym Polski gmina Bodzechów położona jest w makroregionie Wyżyny Kieleckiej w obrębie mezoregionów: Wyżyna Sandomierska (zwana również Wyżyną Opatowską) i Pogórze Iłżeckie, rozdzielonych pradoliną rzeki Kamiennej.

Dolina rzeki Kamiennej wraz z przylegającymi do niej kompleksami leśnymi „Puszczy Iłżeckiej” tworzy ponadregionalny ciąg ekologiczny, który łączy i wspomaga największy

w kraju korytarz ekologiczny rzeki Wisły.

Cała gmina leży w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu rzeki Kamiennej.

Na terenie gminy istnieją obszary i obiekty podlegające ochronie prawnej (Rezerwat przyrody „Lisiny Bodzechowskie”, Rezerwat Archeologiczno - Przyrodniczy „Krzemionki Opatowskie” - planowany do wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, pomniki przyrody w Szewnie i Lipniku, Obszar chronionego krajobrazu rzeki Kamiennej).

Cały teren gminy leży w dorzeczu rzeki Wisły. Przez teren gminy przepływa 5 rzek: Kamienna, Modła, Szewnianka (Kamionka), Jędrzejówka i Ćmielówka.

Gmina zajmuje powierzchnię **12228 ha**.

W skład gminy Bodzechów wchodzi **27 sołectw** (Bodzechów, Broniszowice, Chmielów, Denkówek, Goździelin, Gromadzice, Jędrzejowice, Jędrzejów, Kosowice, Magonie, Miłków, Mirkowice, Mychów, Mychów Kolonia, Nowa Dębowa Wola, Podszkodzie, Przyborów, Romanów, Sarnówek Duży, Sarnówek Mały, Stara Dębowa Wola, Sudół, Szewna, Szwarszowice, Szyby, Świrna i Wólka Bodzechowska).

2.2 .Sytuacja i prognoza demograficzna

Na dzień 31.12.2019r. liczba osób zamieszkujących na terenie Gminy Bodzechów wynosiła 13 250 osób. W ostatnich latach można zaobserwować systematyczny choć niewielki spadek ludności ogółem. Ubytek ludności w dużym stopniu niweluje migracja. Gmina Bodzechów posiada atrakcyjne położenie względem miasta Ostrowca Świętokrzyskiego oraz dobrą infrastrukturę z tego też powodu się dla niego rodzajem sypialni .

Tabela Nr 1. Liczba ludności w latach 2017-2019

Wskaźnik	2017	2018	2019
Liczba ludności ogółem	13 454	13 378	13 250

Tabela Nr 2. Wskaźnik przyrostu naturalnego w latach 2017-2019

Wskaźnik	2017	2018	2019
Przyrost naturalny	-52	-51	-79

Gorsza sytuacja panuje jeśli chodzi o strukturę wiekową mieszkańców gminy, z roku na rok zmianie ulega proporcja osób w wieku produkcyjnym w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym.

Spowodowane jest to malejącą ilością urodzeń oraz wydłużającym się wiekiem życia spowodowanym m.in. postępem w medycynie.

Tabela Nr 3. Wskaźniki liczby urodzeń, wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego w latach 2017-2019

Wskaźniki	2017	2018	2019
Liczba urodzeń	105	112	93
Wiek przedprodukcyjny 0-18	2192	2176	2128
Wiek produkcyjny	8496	8361	8043
Wiek poprodukcyjny	2766	2841	3079

Starzenie się społeczeństwa jest jednym z podstawowych problemów współczesnych czasów. To sytuacja, z którą prędzej czy później zetknie się każdy człowiek. Polska należy do krajów, w którym odnotowuje się systematyczny wzrost ilości osób starszych w ogólnej liczbie populacji. Według danych GUS w roku 1989 procentowy udział osób 65+ w ogólnej liczbie populacji wynosił 10%, natomiast w roku 2013 już 14,7%. Według prognozy na 2050 rok, seniorzy stanowiąc będą prawie 35% ogółu ludności. Prognozy demograficzne dla województwa świętokrzyskiego są bardziej niepokojące niż dla innych regionów kraju. W świetle prognozy przewiduje się, że w roku 2035 ubytek ludności sięgnie 13% i wyraźnie pogorszy się struktura wiekowa ludności – o 28% spadnie liczebność populacji w wieku przedprodukcyjnym, a o 22% w wieku aktywności zawodowej. Negatywne trendy demograficzne kraju i województwa nie ominą Gminy Bodzechów. Z każdym rokiem będzie wzrastać liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Ujemny bilans przyrostu naturalnego, wyjazdy najbliższych członków rodziny poza granice kraju lub do większych ośrodków na terenie Polski w celu poszukiwania pracy sprawiają że pojawia się coraz większy odsetek ludzi starszych samotnych, które nie są w stanie same zaspokoić swoich potrzeb i wymagają stałej pomocy osób drugich. Wraz ze wzrostem osób w wieku poprodukcyjnym zwiększa się też liczba osób chorych, niepełnosprawnych i potrzebujących pomocy. Zapewnienie wielowymiarowego wsparcia staje się obowiązkiem każdego społeczeństwa, szczególnie lokalnego. Obserwowane niekorzystne tendencje demograficzne stale się pogłębiają i będą miały w przyszłości coraz większe reperkusje społeczne w tym w zakresie zapotrzebowania na różnego rodzaju usługi socjalne. Aby zmniejszyć koszty starzenia się społeczeństwa należy stworzyć seniorom warunki, w których jak najdłużej będą mogli zachować sprawność fizyczną i intelektualną.

2.3. Rynek pracy

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Św. wynika, iż na koniec czerwca 2020r. zarejestrowanych było 575 bezrobotnych z terenu Gminy Bodzechów w tym 287 kobiet. W ostatnich latach widoczny był systematyczny spadek osób bezrobotnych na co złożyło się kilka czynników m.in. koniunktura gospodarcza, zmniejszenie wieku uprawniającego do otrzymania emerytury czy możliwość korzystania ze wsparcia z tytułu opieki nad członkiem rodziny. Odzwierciedlenie tej sytuacji widać także na podstawie danych z GOPS w Bodzechowie gdzie jednym powodów przyznania pomocy jest bezrobocie. Sytuacja jaka nastąpiła w 2020r. związana z pandemią COVID-19 stawia wszystkich w niepewności. Nieznany do końca jest jej wpływ na sytuację gospodarczą, która jest bezpośrednio związana z rynkiem pracy.

Tabela Nr 4. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych PUP w latach 2016-2020

Rok	2016	2017	2018	2019	VI- 2020
Liczba osób z terenu Gminy Bodzechów zarejestrowanych w PUP w Ostrowcu Św. jako bezrobotne	761	635	615	520	575

Tabela Nr 5. Bezrobocie jako przyczyna korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2017-2019

Rok	2017	2018	2019
Bezrobocie	252	214	196

Na terenie gminy Bodzechów aktualnie znajduje się 595 osób, które posiadają zarejestrowaną działalność gospodarczą z głównym miejscem prowadzenia działalności na terenie gminy. Łącznie wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorców (bez względu na główne miejsce prowadzenia działalności) wskazujących gminę Bodzechów jako miejsce swojego zamieszkania mamy 784 (z czego 145 ma działalność czasowo zawieszoną). Na terenie gminy swoją siedzibę mają instytucje i zakłady pracy dające miejsca pracy dla ludności. Do największych możemy zaliczyć Nadleśnictwo Ostrowiec Św. mające siedzibę w Sudole, firmy Aspera, Sp.z o.o, Modelarnia, Brolam, Immob w Bodzechowie, BSD Adamex – Usługi Transportowe w Denkówku, Izoterm w Goździelinie, Amid w Starej Dębowej Woli, Kidem w Jędrzejowie, Złomhut w Przyborowiu, restauracje Panorama w Jędrzejowie, Leśne Kąty i You&Me w Sudole, czy pojawiające się ostatnio w coraz większej liczbie sklepy działające w większych zrzeszeniach jak Lewitan w Bodzechowie i Sudole, Żabka w Szewnie, Delikatesy Centrum w Bodzechowie, Publina w Bodzechowie.

Niezwykle ważnym źródłem utrzymania mieszkańców Gminy Bodzechów jest rolnictwo. Spośród ogólnej powierzchni gminy 12228 ha pod działalność rolniczą przeznaczone są :

-grunty orne 6637 ha (w tym: klas I-III 3881 ha, klas IV-VI 2753 ha)

-sady 250 ha,

-trwałe użytki zielone 735 ha

Z danych znajdujących się w Referacie Finansowym Urzędu Gminy Bodzechów wynika iż, liczba podatników podatku rolnego z ha przeliczeniowych wynosi 2861 natomiast z ha fizycznych 2901.

Tabela Nr 5. Struktura gospodarstw rolnych

Lp.	Wielkość gospodarstw	Liczba gospodarstw
1.	1-2 ha	1652
2.	2-5 ha	779
3.	5-7 ha	175
4.	7-10 ha	101
5.	10-15 ha	42
6.	15-20 ha	43
7.	20-50 ha	12
8.	50-100 ha	1
9.	Pow. 100 ha	1

Zmiany jakie zaszły w polskim rolnictwie na przestrzeni ostatnich lat sprawiły iż małe gospodarstwa przestały być rentowne, a grunty będące w posiadaniu ich właścicieli zostały wydzierżawione rolnikom posiadającym większe zasoby i możliwości produkcyjne.

2.4. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Gmina posiada wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Bodzechów na lata 2018 – 2022, który został przyjęty uchwałą nr LIV/39/2018. Program określa wielkość zasobu mieszkaniowego gminy. Gmina posiada 76 mieszkań komunalnych zlokalizowanych w 12 budynkach i 10 mieszkań socjalnych znajdujących się w odrębnym budynku. W dokumencie określono lokalizację poszczególnych budynków, ilość mieszkań wraz z ich powierzchniami i wyposażeniem technicznym budynków.

Program zawiera opis stanu technicznego i przewidywany zakres prac remontowych do zrealizowania w poszczególnych latach wraz z przewidywanymi kosztami robót. Obecnie w zasobach komunalnych realizowany jest program termomodernizacji budynków.

Zasady polityki czynszowej realizowane są w oparciu o Zarządzenie nr IV/13/2015 Wójta Gminy Bodzechów w sprawie czynszu regulowanego w zasobach mieszkaniowych Gminy Bodzechów, a zasady wynajmowania lokali mieszkalnych wynikają z Uchwały nr XXIII/41/2008.

Zarząd mieszkaniowy zasobem prowadzony jest zgodnie z ustawą o gospodarce nieruchomościami i ustawą o własności lokali. Administrowanie zasobem mieszkaniowym prowadzony jest przez Referat Gospodarki Komunalnej. Najemcy znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej uzyskują dodatki mieszkaniowe. Mieszkańcy systematycznie otrzymują informacje o stanie zaległości. Na bieżąco prowadzona jest windykacja zobowiązań.

2.5. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy istnieją 3 ośrodki zdrowia w Bodzechowie, Szewnie oraz w Sarnówku Dużym prowadzone przez spółkę ESKULAP - MED. Budynek w których znajdują się przychodnie są własnością gminy. Największą grupą zadeklarowaną do POZ-u jest druga grupa wiekowa obejmująca mieszkańców w wieku 7 - 64 lat. Najczęściej leczonymi schorzeniami są choroby układu krążenia i serca, cukrzyca. Coraz częstsze są też schorzenia układu ruchu i schorzenia wieku starczego, przede wszystkim zespoły otępienne. Dość częste są również choroby nowotworowe.

Za przyczyny tych chorób w dużej mierze odpowiedzialne są zły styl życia, stres i brak pracy.

Ośrodki Zdrowia sprawują również opiekę lekarsko-pielęgniacyjną nad dziećmi i młodzieżą w miejscu ich nauczania i wychowania.

Realizowane są obowiązkowe szczepienia ochronne. Na uwagę zasługuje zwłaszcza usługi szczepienia dziewcząt przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego, będącego jedną z przyczyn raka szyjki macicy. Wykonywane są badania przesiewowe i bilansowe.

Usługi stomatologiczne i rehabilitacyjne świadczone są przez inne podmioty medyczne. W ostatnim czasie, w celu poprawy świadczenia usług medycznych ośrodki zdrowia zostały w pełni skomputeryzowane. W 2019 roku przychodnie ESKULAP - MED uzyskały zdolność do świadczenia usług w ramach telemedycyny.

2.6. Edukacja i wychowanie

Pojęcie edukacji jest ściśle związane z wychowaniem i z wykształceniem człowieka. Jest to proces zdobywania wiedzy ale także kształtowania się postaw, wartości i umiejętności. Dlatego właśnie grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony ze strony państwa są dzieci. Kompleksowe działania w tej kwestii skupiają się głównie na ochronie praw dzieci, wspomaganie ich rozwoju oraz wyrównywaniu szans życiowych poprzez organizowanie wychowania przedszkolnego, edukacji szkolnej a także różnych form zajęć pozaszkolnych oraz wypoczynku. Sieć szkół podstawowych i przedszkoli zorganizowana na terenie gminy Bodzechów zaspakaja lokalne potrzeby i oczekiwania. Edukacja przedszkolna i szkolna realizowana jest obecnie w 7 placówkach oświatowych, są to :

- 2 zespoły szkół – Zespół Szkół Publicznych w Szewnie (w skład, którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa w Szewnie i Publiczne Przedszkole w Szewnie) oraz Zespół Szkół Publicznych w Sarnówku (Publiczna Szkoła Podstawowa w Sarnówku i Publiczne Przedszkole w Sarnówku)
- 3 szkoły podstawowe
 - Publiczna Szkoła Podstawowa w Bodzechowie,
 - Publiczna Szkoła Podstawowa w Chmielowie,
 - Publiczna Szkoła Podstawowa w Szwarszowicach – prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Oświaty w Szwarszowicach.
- 2 niepubliczne przedszkola – Niepubliczne Przedszkole „Jaś i Małgosia” w Bodzechowie i Niepubliczne Przedszkole przy parafii św. Mikołaja w Szewnie.

W roku szkolnym 2019/2020 z oferty edukacyjnej w Gminie Bodzechów korzystało łącznie **1 127** uczniów. W przedszkolach i oddziałach zerowych w zajęciach uczestniczyło **289** dzieci, **838** uczniów pobierało naukę w kl. I-VIII. Liczbę uczniów w poszczególnych placówkach obrazują poniższe tabele.

Tabela Nr 6. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli

PRZEDSZKOLE	Liczba dzieci
PP w Sarnówku	16
PP w Szewnie	62
PP w Szwarszowicach	14
NP w Szewnie	29
NP w Bodzechowie	57
RAZEM	178

Tabela Nr 7. Liczba uczniów szkół na terenie Gminy Bodzechów

SZKOŁA	„0”	Kl. I	Kl. II	Kl. III	Kl. IV	Kl. V	Kl. VI	Kl. VII	Kl. VIII	Razem kl. I-VIII
PSP Bodzechów	24	30	21	23	16	42	39	16	27	214
PSP Chmielów	17+16	10	7	11	8	17	12	13	13	108
ZSP Sarnówek	20	6	6	6	7	14	18	12	12	81
ZSP Szewna	23	48	35	38	32	56	68	53	48	378
PSP Szwarszowice	11	8	8	7	4	12	18	9	8	74
RAZEM	111	102	77	85	67	141	155	103	108	838

Dowóz uczniów

Aby ułatwić dostęp do edukacji na terenie Gminy, uczniowie mają zapewniony bezpłatny dowóz z miejsca zamieszkania do placówki, w której pobierają naukę oraz powrót ze szkoły do domu. W tym celu szkoły zawierają umowy z przewoźnikami zewnętrznymi lub korzystają z usług komunikacji miejskiej.

Natomiast Gmina zapewnia bezpłatny transport i opiekę lub zwrot kosztów przejazdu uczniom niepełnosprawnym, którzy mieszkają na terenie gminy a wychowanie przedszkolne, obowiązek szkolny bądź nauki realizują w szkołach i ośrodkach specjalnych. Taki bezpłatny transport przysługuje dzieciom pięcioletnim i sześcioletnim objętych wychowaniem przedszkolnym oraz dzieciom objętych wychowaniem przedszkolnym do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, innej formy wychowania przedszkolnego lub ośrodka rewalidacyjno – wychowawczego, uczniom z niepełnosprawnością ruchową, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym do najbliższej szkoły podstawowej, a także do najbliższej szkoły ponadpodstawowej, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 21 rok życia; dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna – do najbliższego ośrodka rewalidacyjno - wychowawczego, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą: - 24 rok życia – w przypadku uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna; - 25 rok życia – w przypadku uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych. W roku szkolnym 2020/2021 z dowozu do placówek specjalistycznych korzystało 23 osoby. Podstawą objęcia ucznia niepełnosprawnego zorganizowanym bezpłatnym transportem jest złożenie wniosku wraz z wymaganymi dokumentami. Dowóz organizowany jest z miejsca zamieszkania ucznia niepełnosprawnego do szkoły lub ośrodka, wskazanego we wniosku.

Tabela Nr 8. Dowóz uczniów niepełnosprawnych stan na grudzień 2020r.

Lp.	Nazwa placówki	Młodzież do 18 roku życia	Młodzież powyżej 18 roku życia	Razem
1.	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Osiedle Słoneczne 48	4	-	4
2.	Zespół Szkół Specjalnych ul. Łżecka 33	1	8 (w tym 1 osoba na wózku)	9
3.	Środowiskowy Dom Samopomocy „Przystań” ul. Łżecka 31	-	3 (w tym 2 osoby na wózku)	3

4.	Warsztaty Terapii Zajęciowej ul. Żabia 31	5	7	12
Razem:		10	18	28

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach

Do szkół i przedszkoli na terenie Gminy Bodzechów w roku szkolnym 2019/20 uczęszczało 30 uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Szczególną rolę w procesie wspierania dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w procesie prewencji i wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka odgrywa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowcu Świętokrzyskim, z którą szkoły ściśle współpracują. To, czy dziecko będzie dobrze przygotowane wraz z rodzicami do wejścia w środowisko szkolne, zależy od odpowiednio wcześnie rozpoznanych potrzeb rozwojowych tego dziecka, od udzielenia pomocy całej rodzinie, wykształcenia wszystkich właściwych postaw do problemu np. niepełnosprawności, dysfunkcji rozwojowych, ale również umiejętności rozpoznania potencjału i uzdolnień. To jak dziecko poradzi sobie ze zmianami wokół niego, czy się do nich dostosuje, czy nie, czy sprosta stale pojawiającym się nowym oczekiwaniom formułowanym przez otaczających je ludzi zależy jednak przede wszystkim od dorosłych (rodziców i nauczycieli), a w miarę dorastania także od stosunków z rówieśnikami. Tworzony w szkołach przez nauczycieli wokół dziecka klimat, atmosfera emocjonalna decydują o jego rozwoju - i to zarówno o kierunku tego rozwoju, jak i o jego tempie i dynamice.

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi korzystają z różnego rodzaju wsparcia w swoich placówkach. Skierowana dla nich pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana jest w formie zajęć logopedycznych, korekcyjno-kompensacyjnych, dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć rozwijających uzdolnienia oraz zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne.

Natomiast dla uczniów objętych kształceniem specjalnym organizowane są dodatkowe zajęcia rewalidacyjne. Poza tym dla każdego dziecka z Zespołem Aspergera lub z niepełnosprawnością sprzężoną zatrudnieni są wykwalifikowani nauczyciele wspomagający. Ponieważ w procesie kształcenia i wychowania uczniów z niepełnosprawnościami ważną rolę odgrywają rodzice co najmniej dwa razy w roku organizowane są spotkania nauczycieli z rodzicami by dokonać wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania dziecka, omówić problemy i udzielić dalszych wskazówek do pracy.

Dożywianie w szkołach

Wszystkie szkoły na terenie Gminy posiadają własną kuchnię z zapleczem oraz stołówkę szkolną. W ostatnich latach gruntowny remont i modernizację przeszła kuchnia w PSP w Bodzechowie. Do kuchni zakupiono nowe wyposażenie, poprawiono także standard istniejącej tam stołówki. Placówka otrzymała na ten cel wsparcie finansowe biorąc udział w Wieloletnim Rządowym Programie „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Pozostałe kuchnie i stołówki na obecną chwilę wymagają odnowienia i inwestycji w postaci nowych mebli i sprzętów. Jest to niezwykle istotne z uwagi na to, że uczniowie chętnie korzystają w swoich placówkach z wyżywienia. W roku szkolnym 2019/2020 z obiadów korzystało aż **705** uczniów. Koszty związane z wyżywieniem dzieci pokrywają najczęściej ich opiekunowie. Jednak jeżeli rodzina, znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej może liczyć na pokrycie kosztu posiłków przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela nr 9. Liczba uczniów korzystających ze stołówek szkolnych:

Nazwa szkoły	Liczba dzieci
ZSP Szewna	295
ZSP Sarnówek	106
PSP Bodzechów	153
PSP Szwarszowice	54
PSP Chmielów	97
RAZEM	705

Pomoc materialna o charakterze socjalnym

Uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występują: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna może otrzymać stypendium szkolne. Do pobierania stypendium szkolnego uprawnieni są: uczniowie szkół publicznych, niepublicznych i niepublicznych szkół artystycznych o uprawnieniach publicznych szkół artystycznych oraz słuchacze kolegiów pracowników służb społecznych - do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia; wychowankowie publicznych i

niepublicznych ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych - do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki. Świadczenie przyznawane jest uczniom zamieszkałym na terenie Gminy Bodzechów. Wnioski o przyznanie stypendium szkolnego składa się do 15 września na dany rok szkolny.

Miesięczna wysokość dochodu w rodzinie ucznia ubiegającego się o stypendium nie może przekroczyć ustawowego kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 pkt. 2 ustawy o pomocy społecznej, tj. 528 zł (słownie: pięćset dwadzieścia osiem zł). Przy rozpatrywaniu wniosków o stypendium brany jest pod uwagę dochód netto wszystkich członków rodziny wspólnie zamieszkujących, z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony. Stypendium szkolne przyznawane jest w formie refundacji poniesionych kosztów. Z pomocy materialnej w roku szkolnym 2019/2020 skorzystało łącznie **74** uczniów. Na wypłatę stypendiów przeznaczono **112 032,00 zł**, na kwotę tą składa się dotacja otrzymana z budżetu państwa w wysokości **100 732,00 zł** oraz wkład własny Gminy Bodzechów w wysokości **11 300,00 zł**.

Inną formą pomocy materialnej o charakterze socjalnym jest **zasilek szkolny**. Takie świadczenie przysługuje uczniom, którzy znajdują się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Zasilek szkolny może być przyznawany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Zasilek może być przyznawany raz lub kilka razy w ciągu roku, niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego.

Okres nauki w szkole wiąże się nie tylko ze zdobywaniem wiedzy podręcznikowej. Jest to czas kiedy młody człowiek kształtuje swoje zainteresowania, swoje postawy, uczy się wyrażania swoich emocji i komunikowania się z innymi. Dlatego poza zajęciami dydaktycznymi w szkołach podejmowane są liczne inicjatywy opiekuńcze i wychowawcze. Organizowane są działania profilaktyczne, spotkania z ciekawymi ludźmi, zbiórki charytatywne, apele, warsztaty i różnego rodzaju pogadanki. To działania skupiające się głównie wokół dbania o zdrowie i bezpieczeństwo. Ważnym elementem podejmowanych inicjatyw jest uświadamianie uczniom możliwości różnych uzależnień.

Praca z dziećmi, młodzieżą i ich rodzicami to inwestycja Gminy w dobrą przyszłość jej mieszkańców. Poprzez działania oświatowe i wychowawcze we współpracy z instytucjami pomocowymi można pomóc młodym ludziom w osiągnięciu samodzielności oraz ustrzec przed powielaniem negatywnych wzorców obserwowanych w rodzinach z dysfunkcjami społecznymi.

2.7. Sport i rekreacja

Aktywnie w dziedzinie sportu i rekreacji działają placówki oświatowe. Dzięki przystąpieniu szkół do programu „**Szkolny Klub Sportowy**”, którego Operatorem Wojewódzkim jest Wojewódzki Szkolny Związek Sportowy w Kielcach możliwa jest organizacja i prowadzenie systematycznych pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży. Zajęcia, które prowadzone są przez nauczycieli wychowania fizycznego, odbywają się na obiektach sportowych udostępnionych nieodpłatnie przez szkoły, w grupach 15-25 osobowych, 2 razy w tygodniu po 1 godz. (60 minut). Młodzież może skorzystać m.in. z zajęć z piłki siatkowej, piłki ręcznej oraz badmintonu. Do popularyzacji sportu wśród dzieci i młodzieży szkolnej z terenu naszej Gminy, przyczynił się również program „**Shuttle Time**”, czyli program związany z nauką gry w badmintonu. W realizację projektu zaangażowały się PSP w Bodzechowie, ZSP w Sarnówku i ZSP w Szewnie. Biorąc udział w „Shuttle Time” szkoły otrzymały dofinansowanie na szkolenia nauczycieli, przeprowadzanie zajęć pozalekcyjnych oraz organizację i finansowanie turniejów dla dzieci. Placówki zostały też wyposażone w niezbędny sprzęt sportowy tzw. „sety sprzętowe” (16 rakiet, 24 lotki, cztery siatki, torba) lub w słupki.

Gmina stale inwestuje w poprawę infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. W 2019 roku zostały wykonane rozbudowana placów zabaw o nowe, atrakcyjne urządzenia. Ponadto gmina skorzystała z środków Ministerstwa Sportu i Turystyki i w Chmielowie powstała Otwarta Strefa Aktywności. Wartość zadania wyniosła 109 789,80 zł, w tym dofinansowanie 49 700,00 zł

PLACE ZABAW i BOISKA NA TERENIE GMINY BODZECHÓW

1. Plac zabaw przy skwerze w Bodzechowie
2. Boisko wielofunkcyjne w Bodzechowie
3. „Moje Boisko – Orlik 2012” w Szewnie
4. Otwarta Strefa Aktywności w Sarnówku Dużym
5. Otwarta Strefa Aktywności w Chmielowie
6. Centrum Rekreacyjno – Sportowe w Goździelinie
7. Centrum Rekreacyjno – Sportowe w Sudole
8. Plac zabaw w Szewnie (przy szkole)
9. Plac zabaw w Szewnie (przy Orliku)
10. Plac zabaw w Jędrzejowie
11. Plac zabaw w Denkówku
12. Plac zabaw w Przyborowiu (Wólce Bodzechowskiej)
13. Plac zabaw w Świrnie
14. Plac zabaw w Magoniach

15. Plac zabaw w Szybach
16. Plac zabaw w Gromadzicach
17. Plac zabaw w Sudole I
18. Plac zabaw w Sudole II
19. Plac zabaw w Miłkowie
20. Plac zabaw w Starej Dębowej Woli
21. Plac zabaw z boiskiem w Jędrzejowicach
22. Plac zabaw w Mychowie
23. Plac zabaw w Szwarszowicach
24. Plac zabaw w Bodzechowie os. Leśne
25. Stadion sportowy w Bodzechowie
26. Boisko w Świrnie
27. Boisko w Przyborowiu
28. Boisko do plażowej piłki siatkowej w Szewnie
29. Boisko do plażowej piłki siatkowej w Bodzechowie

Na stadionie w Bodzechowie odbywają się regularne treningi dla dzieci w wieku 3-12 lat prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę trenerską. Szkółka prowadzona jest przez Stowarzyszenie Ostrowiecka Akademia Piłkarska „GALACTICOS”, a zespół występuje w turniejach pod nazwą GALACTICOS Bodzechów. Dzieci brały udział w licznych turniejach m.in. w Ostrowcu Św., Waśniowie, Kunowie, Szewnie.

Podobne zajęcia odbywają się również na obiekcie „Moje Boisko – Orlik 2012”, na którym zatrudnionych jest w ramach projektu wspieranego przez Instytut Sportu z Warszawy dwóch Lokalnych Animatorów Sportu.

Gmina rokrocznie bierze udział w Sportowym Turnieju Miast i Gmin, który odbywa się zawsze pomiędzy Dniem Matki a Dniem Dziecka. Jest to cykl imprez sportowych skierowanych do mieszkańców. W 2019 roku gmina zajęła 29 miejsce w Polsce w kategorii gmin od 7,5 do 15 tys. mieszkańców.

Dużo imprez sportowych organizowanych jest dla dzieci i młodzieży ze szkół. Największą popularnością cieszą się Gminne Igrzyska Lekkoatletyczne, które co roku odbywają się na stadionie w Bodzechowie.

Ponadto w trakcie roku odbywają się zawody o puchar wójta gminy Bodzechów m.in. w piłce nożnej, piłce siatkowej, plażowej piłce siatkowej, koszykówce, badmintonie.

2.8. Organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy prowadzą działalność organizacje pozarządowe i społeczne. Po latach stagnacji zauważalna jest większa aktywizacja mieszkańców. Bardzo sprawnie działają funkcjonujące w charakterze stowarzyszeń Ochotnicze Straże Pożarne. Druhowie często biorą udział w akcjach ratowniczych nie tylko na terenie Gminy, lecz również powiatu i województwa. Dzięki wspomnianemu powyżej Gminnemu Stowarzyszeniu Gospodyń Wiejskich w Gminie Bodzechów odżywają ludowe tradycje i zwyczaje, co pozwala mieć nadzieję, że w przyszłości one nie zginą. W ostatnim czasie doszło do zmian w strukturze stowarzyszenia. Panie sięgają po środki zewnętrzne, dzięki którym prowadzą świetlicę w Mirkowicach. Ponadto aktywnie działają w szeregach Lokalnej Grupy Działania „Krzemienny Krąg”, gdzie uczestniczą w szeregu szkoleń z zakresu kultywowania tradycji lokalnych, jak i nowoczesnego prowadzenia stowarzyszeń. W Bodzechowie swoją siedzibę ma Stowarzyszenie Oświatowe Wsi Bodzechów „Lisiny Bodzechowskie”, które w ostatnich latach również sięgało po środki z grantów przyznawanych przez LGD „Krzemienny Krąg”. Ponadto stowarzyszenie prowadzi przedszkole w Bodzechowie.

Na terenie Gminy funkcjonują Koła Gospodyń Wiejskich w Bodzechowie, Szewnie, Szwarszowicach, Sarnówku, Chmielowie, Magoniach, Miłkowie, Jędrzejowie, Jędrzejowicach, Goździelinie, Gromadzicach, oraz Grupa Kobiet Aktywnych w Wólce Bodzechowskiej. Większość pań zrzeszona jest w Gminnym Stowarzyszeniu Gospodyń Wiejskich w Gminie Bodzechów, które działa coraz prężniej i obecnie liczy ponad 170 członków.

W Chmielowie funkcjonuje Stowarzyszenie „Kurhan”, a w Szewnie Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Szewny im. ks. Marcina Popiela –Sulima.

W Bodzechowie aktywnie działa wspomniane Stowarzyszenie Oświatowe Wsi Bodzechów „Lisiny Bodzechowskie”. Na Sudole zarejestrowane jest Stowarzyszenie Przestrzeń Inicjatyw Społeczno - Kulturalnych PISK zaś w Szwarszowicach Stowarzyszenie Przyjaciół Oświaty.

Niestety na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia spadła aktywność Ludowych Zespołów Sportowych w Szewnie, Szwarszowicach, Miłkowie, Gromadzicach, Bodzechowie i Chmielowie. Aktywnie za to działa Stowarzyszenie Akademia Piłkarska „Galacticos”, które od kilku lat szkoli w Bodzechowie młodych adeptów piłkarstwa. Gmina Bodzechów jest członkiem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Krzemienny Krąg”, w którego skład wchodzi również gminy z terenu powiatów ostrowieckiego, opatowskiego i lipskiego (woj. mazowieckie).

Działalność organizacji społecznych jest podstawowym wskaźnikiem aktywności społecznej gminy. Organizowanie się społeczności lokalnej do realizacji określonych celów jest przykładem tworzenia struktur typowych dla społeczeństwa obywatelskiego.

W ostatnich latach można było zaobserwować pewną stabilizację w tym zakresie. Aktywne stowarzyszenia podtrzymywały swoją działalność, zaś te, które były mało aktywne dziś już nie istnieją. Zdarzają się również stowarzyszenia tworzone pod wpływem chwili, jednak one równie szybko jak się pojawiają, tak szybko znikają. Nie można wykluczyć, że na terenie Gminy powstanie coraz więcej stowarzyszeń, które skupią aktywnych mieszkańców, chcących zrobić coś dla środowiska w którym żyją. Pojawia się coraz więcej możliwości finansowania zadań, które mogłyby takie stowarzyszenia wykonywać.

2.9. Kultura

W sferze społecznej nie można zapominać o tak istotnej kwestii jaką jest kultura.

Placówki kulturalne :

-W miejscowości Sudół swoją siedzibę ma **Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki z Neolityczną Kopalnią Krzemienia**

-Na terenie Gminy działa instytucja kultury pod nazwą **Gminna Biblioteka Publiczna w Bodzechowie z siedzibą w Szewnie z Filią w Bodzechowie** w skład której wchodzi również siedem świetlice wiejskich w Gromadzicach, Goździelinie, Magoniach, Mychowie, Świrnie, Szybach, oraz Przyborowiu.

Ważną rolę w wychowaniu i rozwoju nie tylko młodego pokolenia pełnią placówki biblioteczne. Biblioteki działające obecnie na terenie gminy posiadają księgozbiory, które dzięki wsparciu finansowemu władz samorządowych, oraz pozyskiwanych dotacjach systematycznie powiększają i uaktualniają swoje zasoby.

Tabela Nr 10. Biblioteki na obszarze gminy - dane 2019 rok

<i>Jednostka terytorialna</i>	<i>Liczba bibliotek</i>	<i>Księgozbiór</i>	<i>Czytelnicy</i>	<i>Liczba woluminów /100 mieszkańców</i>	<i>Liczba wypożyczeń</i>
Bodzechów	2	54861	1175	408	Na zewnątrz ogółem 25333 w tym książek 20704 czasopism 4629 Na miejscu: - książek 6019 - czasopism 4031

Biblioteki posiadają łącza internetowe. W ostatnim roku ze stanowisk komputerowych zlokalizowanych w placówkach bibliotecznych skorzystało 2618 osób. Biblioteki brały udział w projekcie w ramach kampanii społecznej Instytutu Książki. „Mała książka – wielki człowiek” – mającej na celu zachęcić rodziców do częstego odwiedzania bibliotek i codziennego, rodzinnego czytania z dzieckiem.

Świetlice Wiejskie w danych miejscowościach są centrami życia kulturalnego. Dzieci, młodzież, osoby dorosłe mogły korzystać z pomieszczeń, wyposażenia oraz różnorodnych form aktywności społecznej, dostępu do Internetu, prasy.

Innym, bardzo popularnym sposobem pielęgnowania kultury na obszarze gminy są Koła Gospodyń Wiejskich. Kultuwują tradycję ludową i uczą o niej młode pokolenia. Koła Gospodyń Wiejskich działają prężnie na naszym terenie, organizując czas wolny kobietom na wsi, którego szczególnie dużo jest w okresie zimowym. W czasie spotkań Kół można się nauczyć pożytecznych czynności, które będą przydatne w domu, jak również można rozwijać swoje zainteresowania. Na bazie Kół powstały i funkcjonują zespoły śpiewacze kultywujące lokalną tradycję i odnoszące sukcesy na przeglądach pieśni ludowych. Życie kulturalne dla swojego rozwoju potrzebuje nie tylko organizacji kulturalnych i zaangażowanych w działalność ludzi, lecz miejsca gdzie ci ludzie mogliby się zbierać. Na terenie gminy takimi miejscami są świetlice i remizy strażackie. Miejsca te zapewniają niezbędną warunki, w których ludzie mogą się zbierać i rozwijać swoje zainteresowania. Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży, integracja środowisk lokalnych oraz promocja regionu realizowana jest poprzez organizowanie różnego rodzaju imprez o charakterze mniej lub bardziej masowym.

Imprezy o charakterze kulturalnym

Na terenie gminy głównie w okresie letnim organizowanych jest szereg imprez plenerowych o charakterze kulturalnym. Podczas nich prezentowany jest dorobek kulturalny gminy. Oprócz zaproszonych wykonawców z zewnątrz swoje pieśni i rękodzieło prezentują Koła Gospodyń Wiejskich. Stałymi imprezami są „Jarmark Wielkanocny”, „Letnie spotkanie z folklorem”, „Święto Pieczonego Ziemniaka”, Dożynki Gminne, Kiermasz Bożonarodzeniowy. Oprócz występów artystycznych można wówczas podziwiać prace wykonane zarówno przez kobiety zrzeszone w KGW, jak i przez młodzież uczącą się w poszczególnych szkołach. Podczas zajęć szkolnych nauczyciele dbają o to, aby tradycja i kultura naszego regionu nie zaginęła. W ostatnim roku działalność ta z powodu pandemii COVID-19 została mocno ograniczona, jednak wszyscy liczymy, że już niedługo

będziemy mogli wznowić działalność w tym zakresie, co pozwoli na dalsze kultywowanie lokalnych tradycji i zwyczajów.

2.10. Bezpieczeństwo publiczne

Gmina Bodzechów stale współpracuje ze służbami Policji oraz Straży Pożarnej. Rokrocznie w budżecie gminy przeznaczane są środki finansowe na doposażenie tych służb.

Jedną z organizacji społecznych, która prowadzi na terenie gminy aktywną działalność w zakresie bezpieczeństwa publicznego jest Ochotnicza Straż Pożarna. W gminie Bodzechów działa 7 terenowych jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w następujących miejscowościach: Bodzechów, Chmielów, Gromadzice, Jędrzejowice, Magonie, Miłków, Świrna. Na koniec 2019 roku organizacja ta liczyła ponad 200 członków, a najprężniej działające jednostki to OSP Bodzechów i OSP Jędrzejowice, które zostały włączone do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego. Stopień wyposażenia wszystkich jednostek jest dobry, sześć jednostek posiada remizy strażackie, trzy jednostki posiadają pożarnicze wozy bojowe. Przy OSP Chmielów działa Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza.

Systematycznie zarówno Policja, jak i Straż Pożarna przeprowadza szkolenia dla dzieci i młodzieży mające na celu promowanie bezpiecznego zachowania. Do szkół zapraszani są przedstawiciele służb, którzy w przystępny sposób uczą jak zachować się w sytuacjach zagrożenia. Ponadto w razie potrzeby gmina Bodzechów udostępnia miejsce na Informatorze Samorządowym, który publikowany jest w lokalnej prasie. Umieszczane są tu apele odnośnie nie wypalania traw, kontroli instalacji elektrycznej itp.

2.11. Infrastruktura

2.11.1. Zaopatrzenie w wodę.

Liczba mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej na koniec roku **2019** wynosiła **10632**, liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej na koniec roku **2019** wynosiła **5951**, zaś liczba przyłączy wodociągowych do instytucji i działalności gospodarczych na koniec roku **2019** wynosiła **84**. Według danych procentowy odsetek odbiorców przyłączonych do sieci wodociągowej wynosi **80.2 %**, natomiast procentowy odsetek odbiorców przyłączonych do sieci kanalizacyjnych wyniósł **44.9 %**.

W odniesieniu do lat ubiegłych liczba przyłączy wodociągowych przedstawiała się następująco: 2016r – 3535; 2017r – 3556; 2018r – 3592; zaś przyłączy kanalizacyjnych w 2016r – 1725; 2017r – 1761; 2018r – 1817; więc z każdym rokiem przybywa Gminie odbiorców zarówno wodociągowych jak i kanalizacyjnych.

Teren gminy został uzbrojony w sieć wodociągową, obejmującą wszystkie sołectwa. Zaopatrzenie gminy w wodę odbywa się z ujęć zlokalizowanych na terenie gminy, jak i z ujęć wodnych dla miasta Ostrowca Świętokrzyskiego. Z ujęć miejskich zaopatrywane jest w wodę 13 wsi. Są to: Sarnówek Mały, Sarnówek Duży, Stara Dębowa Wola, Sudół, Wólka Bodzechowska, Przyborów, Bodzechów, Goździelin, Romanów, Denkówek, Świrna i część Jędrzejowa. Sołectwo Chmielów i Nowa Dębowa Wola zaopatrywane jest w wodę z ujęcia we wsi Boksycka gmina Kunów, wybudowanego przy udziale środków finansowych gminy Bodzechów.

2.11.2. Oczyszczalnie ścieków i kanalizacja sanitarna.

Na terenie gminy znajduje się 112,25 km sieci kanalizacyjnej do której podłączonych jest 2023 gospodarstw, która odprowadza ścieki do oczyszczalni w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz w Skarbce Gmina Bałtów (z miejscowości Magonie). Ścieki z pozostałych budynków mieszkalnych jednorodzinnych i wielorodzinnych, posiadających wewnętrzną instalację kanalizacyjną, odprowadzane są do indywidualnych zbiorników bezodpływowych (szamb) lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Ścieki te winny być dostarczane do oczyszczalni miejskiej w Ostrowcu Świętokrzyskim. Większość ścieków nie trafia do oczyszczalni, lecz rozlewana jest na pola bądź w przypadkowe miejsca. Część ścieków wnika do gleby z nieszczelnych szamb, powodując skażenie środowiska. Gmina Bodzechów posiada opracowaną koncepcję gospodarki ściekami. W ramach realizacji projektu „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski” z sąsiednimi gminami: Ostrowiec Świętokrzyski, Ćmielów, Kunów - w oparciu o oczyszczalnię miejską planuje się wybudowanie kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Sarnówek Duży, Stara Dębowa Wola, Szyby, Podszkodzie, Miłków, Jędrzejów, Wólka Bodzechowska, Przyborów, Sudół, Mychów, Mychów Kolonia.

Na przestrzeni ostatnich lat znacząco poprawił się dostęp do kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Bodzechów. Dość powiedzieć, że 10 lat temu długość sieci wynosiła 7,6 km. Obecnie sieć kanalizacyjna liczy sobie 112,25 km

Gmina Bodzechów kontynuuje rozpoczętą realizację projektu pod nazwą „Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej w aglomeracji Ostrowiec Świętokrzyski – etap III” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w ramach działania 2.3 „Gospodarka wodno - ściekowa w aglomeracjach”, oś priorytetowa II „Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu”. Umowę o dofinansowanie nr POIS.02.03.00-00-0013/16-00 podpisano z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w dniu 28 września 2016r Jest to jedno z największych zadań

z zakresu ochrony środowiska realizowanych na terenie Powiatu Ostrowieckiego. W najbliższych latach projekt będzie kontynuowany. Jest to jeden z głównych celów inwestycyjnych na terenie gminy.

2.11.3. Łączność, telefonizacja.

Rynek telekomunikacyjny w ciągu ostatniej dekady uległ znacznej zmianie. W 2009 roku teren gminy obsługiwany był przez dwóch operatorów, tj. Telekomunikację Polską S.A oraz "Netia". Teren uzbrojony był w naziemną sieć telefoniczną rozdzielczą. W wyniku wykonanych inwestycji podłączonych zostało wówczas 2850 abonentów, co stanowiło 74% gospodarstw domowych. Od tego czasu rynek telekomunikacyjny znacznie się rozwinął. Obecnie sieć stacjonarna znacznie straciła na znaczeniu. Została wyparta przez dynamicznie rozwijające się sieci telefonii komórkowej zwłaszcza takich potentatów komunikacyjnych jak T-Mobile, Orange, P4 i Polkomtel. Obecnie na terenie gminy istnieje ogólna dostępność do telefonu dla wszystkich mieszkańców gminy, poprzez sieć naziemną i sieć telefonii komórkowej. Na terenach, na których odczuwalne były braki w zasięgu telefonii w ostatnim czasie powstały nadajniki, które znacząco poprawiły dostępność dobrej jakości sygnału.

2.11.4 Internet, światłowód

Na terenie Gminy Bodzechów w ostatnich latach wzrosła dostępność szybkiego Internetu. Miała na to wpływ realizacja projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”, w ramach którego, powstała wydajna szkieletowa sieć światłowodowa, spełniająca wymogi stawiane tzw. sieciom następnej generacji (NGN). Przyłączenie mieszkańców do w/w sieci światłowodowej realizowane jest przez regionalnych przedsiębiorców telekomunikacyjnych.

Swoje sieci rozbudowują również duzi przedsiębiorcy telekomunikacyjni m.in., Orange Polska S.A. i Netia S.A.. Dostęp do szybkiego Internetu proponują również mniejsi przedsiębiorcy o zasięgu lokalnym, którzy mają w swoich ofertach dostęp do szerokopasmowego Internetu światłowodowego jak i bezprzewodowego. Operatorzy telefonii komórkowej, tj. T-Mobile, Orange, P4 i Polkomtel, również rozwijają swoje sieci i poprzez własne nadajniki świadczą usługi dostępu do coraz szybszego Internetu. Niebawem powszechnie dostępna stanie się sieć piątej generacji (5G).

2.11.5. Zaopatrzenie w gaz ziemny.

Sieć na obecną chwilę ma długość 104 km. Gazociąg obejmuje 11 sołectw znajdujących się w południowo – zachodniej części gminy: Bodzechów, Goździelin, Denkówka, Jędrzejów, Miłków, Szewna, Podszkodzie, Świrna, Jędrzejowice, Chmielów, Szyby. Dostawcą gazu na terenie gminy

Bodzechów jest PSG Sp. z.o.o. Oddział w Tarnowie, Zakład w Kielcach, Rejon Dystrybucji gazu w Starachowicach. Ilość odbiorców ogrzewających mieszkania wynosi 312. Wykorzystano dane publikowane przez Główny Urząd Statystyczny.

2.11.6. Drogi.

Przez teren gminy przebiega 1 droga krajowa, 3 drogi wojewódzkie o łącznej długości 17 km, drogi te wymagają modernizacji i na terenach zabudowanych budowy chodników i ścieżek rowerowych, oraz 17 dróg powiatowych o łącznej długości 61 km, które także wymagają przebudowy.

Dróg gminnych jest 96 km, w tym 69 km to drogi o nawierzchni asfaltowej oraz drogi wewnętrzne o zróżnicowanej nawierzchni. Stan technicznych dróg lokalnych w 80% jest dobry o nawierzchni asfaltowej. Jedynie drogi dojazdowe do pól wymagają nakładów inwestycyjnych.

2.12. Ochrona środowiska

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bodzechów na lata 2019-2023 w perspektywie do roku 2026 została uchwalona na sesji Rady Gminy Bodzechów w grudniu 2018 r. Celem Programu jest realizacja przez Gminę polityki ochrony środowiska zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Program ochrony środowiska jest podstawą funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na szczeblu gminnym.

Program ten wyznacza cele i kierunki działań i zadania wynikające z zagrożeń i problemów w danej Gminie. Wskazane zostały w nim również źródła finansowania działań.

Źródła finansowania zadań:

1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
3. Program Operacyjny Infrastruktura Środowisko
4. Program Operacyjny dla Województwa Świętokrzyskiego
5. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program ochrony środowiska dla Gminy Bodzechów na lata 2019-2023 został sporządzony w celu realizacji polityki ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Obowiązek wykonania gminnego Programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Program określa zadania własne gminy, a także diagnozę problemów środowiska na

terenie Gminy Bodzechów. Po dokonaniu diagnozy stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy oraz kierując się uwarunkowaniami zewnętrznymi (obowiązujące akty prawne) i wewnętrznymi (lokalne opracowania planistyczne i strategiczne, stan środowiska przyrodniczego) dokonano wyboru priorytetów ekologicznych. Celem realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska dla gminy Bodzechów jest poprawa stanu środowiska. Wśród podejmowanych działań znajdują się między innymi rozwijanie OZE oraz działania związane z gospodarką niskoemisyjną. Efektem ich wdrożenia będzie poprawa wskaźników opisujących stan środowiska naturalnego. Raport z realizacji programu ochrony środowiska przedstawia dotychczas podjęte przez gminę działania w kontekście stanu środowiska na terenie gminy. W okresie sprawozdawczym 2018-2019 wdrożono i zrealizowano większość zaplanowanych celów. Między innymi- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizacja obiektów oświatowych i gminnych, wyposażenie obiektów gminnych w odnawialne źródła energii. Biorąc pod uwagę wskaźniki z wykonania celów i zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska należy uznać że na przestrzeni ostatnich lat stan środowiska na terenie Gminy uległ poprawie. W obowiązującym na lata 2019-2023 w perspektywie do roku 2026 Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Bodzechów celem jest realizacja przez Gminę polityki ochrony środowiska zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Program ochrony środowiska jest podstawą funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem na szczeblu gminnym. Program ten wyznacza cele i kierunki działań i zadania wynikające z zagrożeń i problemów w danej Gminie.

2.13. Pomoc społeczna

Rodzina jest podstawowym i najlepszym środowiskiem rozwoju każdego człowieka, miejscem kształtowania postaw i przygotowania do pełnienia ról społecznych. Harmonijny i wszechstronny rozwój młodego pokolenia, jak również bezpieczeństwo osób starszych w dużej mierze zależy od jej kondycji i zasobów. Współczesne rodziny podlegają różnym wpływom, takim jak zmiany gospodarcze, kulturalne i społeczne. Część bodzechowskich rodzin boryka się z problemami, które czasowo lub na stałe osłabiają ich funkcje. Niezbędne jest zatem podejmowanie kompleksowych działań mających na celu wspomaganie i ochronę rodziny, szczególnie w sytuacjach niewydolności ekonomicznej i społecznej.

Tabela Nr 11. Struktura rodzin korzystających z pomocy GOPS w 2019 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE		LICZA RODZIN	LICZBA OSÓB W TYCH RODZINACH
0		1	2
RODZINY OGÓŁEM*	1	365	963
RODZINY Z DZIEĆMI		2	572
	1	3	145
	2	4	254
	3	5	99
	4	6	55
	5	7	9
	6	8	0
	7 i więcej	9	10
RODZINY NIEPEŁNE		10	99
	1	11	20
	2	12	57
	3	13	11
	4 i więcej	14	11
RODZINY EMERYTUÓW I RENCISTÓW		15	169
	1	16	40
	2	17	50
	3	18	45
	4 i więcej	19	34

Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za 2019 r.

*wiersze 2-19 nie sumują się

Z przedstawionych danych wynika że nadal najwięcej rodzin korzystających z pomocy społecznej to rodziny z dziećmi. Jednak duży odsetek rodzin emerytów i rencistów wskazuje, że na terenie gminy Bodzechów również osoby starsze, samotne i niepełnosprawne znajdują się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej. Taka struktura klientów ośrodka pomocy społecznej odzwierciedla postępujące starzenie się społeczeństwa. Sytuacja ta powoduje potrzebę zwiększenia nakładów ponoszonych przez gminę na wsparcie dla tej grupy mieszkańców. Zwracając uwagę na potrzebę wzmacniania międzypokoleniowej więzi w rodzinie istotne jest wspomaganie rodziny w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczej wobec najstarszych członków rodziny, w sytuacjach wymagających opieki.

Na terenie gminy Bodzechów problemami pomocy społecznej zajmuje się przede wszystkim Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie z siedzibą w Ostrowcu Św. ul. Reja 10, który współpracuje z innymi instytucjami społecznymi i stowarzyszeniami działającymi na terenie gminy oraz poza nią.

Tabela Nr 12. Liczba osób korzystających ze świadczeń

LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZNANO ŚWIADCZENIA			
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
ogółem	652	588	509
świadczenia pieniężne	394	357	325
świadczenia niepieniężne	258	231	184

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej-pięniężnych, w naturze i usługach za lata 2017,2018 i 2019

Obserwowany spadek liczby klientów pomocy społecznej wskazuje na skuteczność podejmowanych działań aktywizujących realizowanych przez pracowników w ramach pracy socjalnej, a także zasadność ich kontynuacji i doskonalenia zwłaszcza wobec osób młodych. Dane te korespondują wprost ze spadkiem bezrobocia w naszej gminie. Natomiast zmiany demograficzne i potrzeby społeczne potwierdzają konieczność doskonalenia form wsparcia i pomocy dla osób starszych oraz szeroko rozumianego wsparcia rodzin z dziećmi.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej o zasięgu gminnym, zarówno te zlecone z zakresu administracji rządowej, jak i te będące zadaniami własnymi właściwymi dla gminy. Poniżej prezentujemy w ujęciu tabelarycznym strukturę wydatków GOPS w Bodzechowie na poszczególne świadczenia na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Tabela Nr 13. Struktura wydatków GOPS Bodzechów na świadczenia

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
ZASIŁEK STAŁY				
Liczba osób	1	92	88	86
Kwota świadczeń w złotych	2	452 833	390 953	419 231
W tym: (wiersze 3-6)				
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących				
Liczba osób	3	66	65	62
Kwota świadczeń w złotych	4	402 155	338 087	360 589
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie				
Liczba osób	5	26	23	25
Kwota świadczeń w złotych	6	50 678	52 866	58 642
ZASIŁEK OKRESOWY				
Liczba osób	7	34	40	30

Kwota świadczeń w złotych	8	24 660	31 779	31 652
W tym: (wiersze 9-16)				
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia				
Liczba osób	9	27	31	18
Kwota świadczeń w złotych	10	20 285	26 139	25 042
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby				
Liczba osób	11	0	7	8
Kwota świadczeń w złotych	12	0	4 860	4 870
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności				
Liczba osób	13	6	2	4
Kwota świadczeń w złotych	14	3 700	780	1 740
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego				
Liczba osób	15	1	0	0
Kwota świadczeń w złotych	16	675	0	0
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b				
Liczba osób	17	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	18	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY OGÓLEM				
Liczba osób	19	356	332	302
Kwota świadczeń w złotych	20	535 955	612 008	604 802
W tym: (wiersze 21 - 22)				
ZASIŁEK CELOWY PRZYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"				
Liczba osób	21	355	330	298
Kwota świadczeń w złotych	22	515664	590 872	580 760
ZASIŁEK CELOWY PRZYZNANY NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2				

Liczba osób	23	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	24	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
POSILEK OGÓLEM				
Liczba osób	25	256	226	184
Kwota świadczeń w złotych	26	82 833	76 444	64 203
W tym: (z wierszy 25 - 26)				
DLA DZIECI				
Liczba osób	27	256	224	184
Kwota świadczeń w złotych	28	82 833	75 319	64 203
W tym (z wierszy 25-26):				
POSILEK świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Posiłek w szkole i w domu"				
Liczba osób	29	256	226	184
Kwota świadczeń w złotych	30	82 833	76 444	64 203
W tym (z wierszy 29-30):				
DLA DZIECI				
Liczba osób	31	256	224	184
Kwota świadczeń w złotych	32	82 833	75 319	64 203
SCHRONIENIE				
Liczba osób	33	0	2	2
Kwota świadczeń w złotych	34	0	624	1 482
UBRANIE				
Liczba osób	35	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	36	0	0	0

SPRAWIENIE POGRZEBU				
Liczba rodzin	37	2	0	1
Kwota świadczeń w złotych	38	4 782	0	3 934
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	39	10	12	15
Kwota świadczeń w złotych	40	242 569	268 719	348 336

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Gmina Bodzechów 2017, 2018 i 2019

Na szczególną uwagę zasługuje realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”. Zgodnie z art. 48 ust. 1 i 4 ustawy o pomocy społecznej, pomoc w formie jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie jeśli jest tego pozbawiona i własnym staraniem nie może go sobie zapewnić. Zgodnie z wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 oraz wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, realizowane są działania dotyczące w szczególności zapewnienie pomocy w zakresie dożywiania :

- dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej;
- uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej;
- pozostałym osobom otrzymującym pomoc na podstawie w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

W ramach realizacji Programu „Posiłek w szkole i w domu” osoby uprawnione otrzymują posiłek, świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych. W ramach programu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie, od kilku lat prowadzi dożywianie dzieci z rodzin najuboższych z terenu naszej gminy. Poniższa tabela przedstawia rzeczywistą liczbę osób objętych Programem oraz koszty jego realizacji na przestrzeni trzech ostatnich lat.

Tabela Nr 14. Realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”

Wyszczególnienie	2017 rok		2018 rok		2019 rok	
	Liczba osób	Koszt	Liczba osób	Koszt	Liczba osób	Koszt
Ogółem, w tym:	1020	598 590	902	667 316	799	644 963
- dożywianie w szkole	256	82 833	224	76 444	184	64 203
- zasiłek celowy	991	515 664	873	590 872	792	580 760
- zasiłek rzeczowy	1	95	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania MRPiPS-03 za lata 2017,2018 i 2019

W 2019 r. najczęstszą przyczyną korzystania rodzin i osób z pomocy GOPS w Bodzechowie było ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Tendencja ta utrzymuje się od kilku lat a występujące problemy są ściśle ze sobą powiązane. Planowane działania powinny uwzględniać tą gradację przyczyn przyznawania pomocy. Nie możemy jednak zapominać o innych istotnych problemach, takich jak: przemoc w rodzinie, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego czy długotrwałą lub ciężką chorobę.

Tabela Nr 15. Powody przyznawania pomocy

Powody przyznania pomocy	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Ubóstwo	258	228	195
Sieroctwo	1	0	0
Bezdomność	2	2	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	52	52	46
w tym:			
wielodzietność	41	39	33
Bezrobocie	252	214	196
Niepełnosprawność	167	153	133
Długotrwała lub ciężka choroba	22	23	27
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego- ogółem	18	14	14
w tym:			
rodziny niepełne	8	6	5
rodziny wielodzietne	6	3	2
Przemoc w rodzinie	31	21	27
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholizm	14	14	21
Narkomania	5	3	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu	3	4	5

karnego			
Trudność w integracji osób które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
Zdarzenie losowe	4	6	1
Sytuacja kryzysowa	45	33	26
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	8

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Gmina Bodzechów 2017, 2018 i 2019

W ramach aktywnej polityki społecznej należy również podejmować działania na rzecz rodzin, które funkcjonują prawidłowo. Promowanie programów integrujących rodzinę i zapewnienie jej szerokiej oferty to oddziaływanie mające znaczenie profilaktyczne.

W tym celu ośrodek realizował następujące konkursy i projekty ogłoszone przez Ministerstwo Rodziny, Pracy Polityki Społecznej:

- w ramach konkursu resortowego programu wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej „Asystent rodziny” ośrodek zatrudnił 1 asystenta rodziny. Na przestrzeni ostatnich trzech lat koszty z tym związane przedstawiają się następująco.

Tabela Nr 16. Koszty zatrudnienia asystenta rodziny

Wyszczególnienie	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Łączny koszt zatrudnienia asystenta	49 013, 78	51 411, 82	54 791,61
Środki otrzymane na asystenta	23 256,00	22 488,00	20 862,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności GOPS za 2017 r., 2018 r. i 2019 r.

- w ramach Programu Wieloletniego Senior+ na lata 2015-2020 w styczniu 2019 r. został utworzony i wyposażony Klub Senior + jako ośrodek wsparcia dla seniorów. Faktycznie poniesiony koszt całkowity na ten cel to kwota 157.838,78 zł., otrzymana dotacja to 47.000 zł. oraz wkład własny gminy to środki finansowe w wysokości 110.838,78 zł.,
- w ramach Programu „Opieka 75+” Gmina otrzymała w 2018 r. finansowe wsparcie w zakresie realizacji usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej. Na łączną wydaną na realizację usług kwotę 42 931, 73 zł. gmina uzyskała dotację w wysokości 8 092 zł.

Udział w ogłaszanych przez ministerstwo programach pozwala pozyskać środki zewnętrzne na ważną część działalności ośrodka pomocy społecznej.

Oprócz świadczeń pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się także realizacją:

- świadczeń rodzinnych czyli zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami, zasiłku pielęgnacyjnego, świadczeń opiekuńczych (świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka (tzw. becikowe), świadczeń rodzicielskich, do których prawo nabywa się w sposób określony w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- świadczeń wychowawczych przysługujących matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, opiekunowi prawnemu dziecka albo dyrektorowi domu pomocy społecznej do ukończenia przez dziecko 18 roku życia w kwocie 500,00 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie,
- świadczenie „dobry start”, realizowane od 01.06.2018 r. przysługujące rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko; oraz osobom uczącym się – raz w roku. Świadczenie dobry start przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się do 20 roku życia; zaś w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności – do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia,
- świadczeń z funduszu alimentacyjnego, które przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wsparcie to realizowane jest poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osób spełniających kryteria ustawowe.

Poniżej prezentujemy w formie tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące świadczeń rodzinnych, opiekuńczych i funduszu alimentacyjnego.

Tabela Nr 17. Świadczenie wychowawcze

Rok	Liczba rodzin	Wydatki
2017	828	7 573 493,00
2018	751	7 003 400,00
2019	725	8 813 570,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ocena zasobów pomocy społecznej Gmina Bodzechów 2019

Tabela Nr 18. Zasilki rodzinne wraz z dodatkami

Rok	Liczba rodzin	Wydatki
2017	471	1 901 461, 16
2018	465	1 801 618, 51
2019	403	1 582 089,12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ocena zasobów pomocy społecznej Gmina Bodzechów 2019

Tabela Nr 19. Świadczenia opiekuńcze

Wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota
Zasiłek pielęgnacyjny-ogółem	8 349	1 277 397	7 997	1 263 189	7 886	1 494 079
Świadczenie pielęgnacyjne	735	1 028 683	717	1 058 238	738	1 166 553
Specjalny zasiłek opiekuńczy	604	312 119	535	285 330	535	329 603
Świadczenie opiekuńcze ogółem (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy)	9 688	2 618 199	9 249	2 606 757	9 159	2 990 235

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ocena zasobów pomocy społecznej Gmina Bodzechów 2019

Tabela Nr 20. Świadczenie „ dobry start ”

Rok	Liczba uprawnionych dzieci	Liczba wypłaconych świadczeń	Kwota wypłaconych świadczeń
2018	119	1424	427 200, 00
2019	122	1465	438 900,00

Źródło: Sprawozdania z działalności GOPS w Bodzechowie 2018 r. i 2019r.

Tabela Nr 21. Fundusz alimentacyjny

Rok	Liczba rodzin	Wydatki
2017	73	567 490, 00
2018	68	536 183, 00
2019	52	451 108,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ocena zasobów pomocy społecznej Gmina Bodzechów 2019

Średniomiesięczna liczba rodzin pobierających w 2019 r. zasiłek rodzinny wyniosła 403. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała aż o 62 rodziny. Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku rodzinnego wyniosła 1 582 089, 00 zł. Największe wydatki generują świadczenie wychowawcze. Całkowita kwota przyznanego świadczenia

w formie świadczenia wychowawczego wyniosła 8 813 570, 00 zł. i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 1 810 170, 00 zł. co było spowodowane poszerzeniem Programu 500+, także na pierwsze dziecko bez względu na dochód rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie realizuje również zadania dotyczące przyznawania i wypłaty dodatków mieszkaniowych. Poniżej prezentujemy w formie tabelarycznej szczegółowe dane dotyczące liczby osób objętych tą formą pomocy oraz poniesione z tego tytułu wydatki.

Tabela Nr 22. Dodatki mieszkaniowe

Rok	Liczba rodzin	Wydatki
2017	8	8 382, 31
2018	10	5 992, 97
2019	8	5 185, 40

Źródło: Sprawozdania z działalności GOPS w Bodzechowie 2017 r. 2018 r. i 2019 r.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

Diagnoza stanowi punkt wyjścia i podstawę do planowania celów strategicznych i kierunków działania w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju. Część diagnostyczna winna obejmować diagnozę stanu obecnego, jak również pokazywać trendy oraz prognozować stan przyszły.

Ustawa o pomocy społecznej określa najczęściej występujące problemy społeczne, tj.

1. ubóstwo,
2. sieroctwo,
3. bezdomność,
4. bezrobocie,
5. niepełnosprawność,
6. długotrwała lub ciężka choroba,
7. przemoc w rodzinie,
8. potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi,
9. potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
10. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,

11. trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy,
12. trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizm lub narkomania,
14. zdarzenie losowe i sytuacje kryzysowe,
15. klęska żywiołowa lub ekologiczna,.

W tej części Strategii wybrano kluczowe problemy społeczne, z którymi boryka się Gmina Bodzechów, a następnie poddano je szczegółowej analizie, co stało się podstawą do sformułowania wniosków kluczowych.

Materiałem wyjściowym do określenia najistotniejszych obszarów dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bodzechów na lata 2021- 2027 była analiza sprawozdawczości Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punktu Konsultacyjnego a także ocena zasobów pomocy społecznej. Uznano, że w niniejszej Strategii należy zwrócić uwagę na podstawowe obszary społeczne:

- 1) wspieranie rodziny,
- 2) pieczę zastępczą,
- 3) wsparcie seniorów,
- 4) bezrobocie,
- 5) ubóstwo,
- 6) niepełnosprawność i długotrwała choroba,
- 7) przeciwdziałanie uzależnieniom,
- 8) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- 9) interwencja kryzysowa.

3.1. Wspieranie rodziny

Ustawa o pomocy społecznej określa rodzinę jako osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Analizując kondycję bodzechowskich rodzin i obszary ich funkcjonowania społecznego zauważa się, że część z nich boryka się z problemami w prawidłowym funkcjonowaniu, wynikającymi z bezradności i braku aktywności własnej. Bezradność wiąże się z brakiem umiejętności zaspokajania niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych. W przypadku spraw opiekuńczo- wychowawczych pojęcie to związane jest z procesem wychowania dziecka i obejmuje kwestie dotyczące zapewnienia dziecku niezbędnych warunków bytowych a w szczególności procesów wychowawczych. Rolą rodziny jest zapewnienie

dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono samodzielne i nie jest w stanie samo sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania do życia w społeczeństwie. Rodzina nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania.

Tabela Nr 23. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu bezradności

wyszczególnienie		2017 r.	2018 r.	2019 r.
ilość rodzin korzystających z pomocy GOPS w Bodzechowie-ogółem		380	349	315
w tym:	z powodu bezradności	18	14	14
	rodziny niepełne	8	6	5

Źródło: Sprawozdania MRPiPS-03 za lata 2017,2018 i 2019

Liczba rodzin objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie z powodu bezradności zmniejszyła się i od kilku lat pozostaje na tym samym poziomie. Prawie wszystkie rodziny tego wymagające, obejmowane są opieką asystenta rodziny. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie zatrudnia jednego asystenta rodziny. Główne problemy rodzin z którymi pracował asystent rodziny na terenie gminy Bodzechów:

- problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi,
- brak prawidłowej relacji rodziców z dziećmi i wzorców wychowawczych, nieumiejętność radzenia sobie z niepoprawnym zachowaniem dziecka,
- samotne wychowywanie przez jednego z rodziców,
- długotrwała absencja dzieci w szkole,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- bezrobocie dorosłych członków rodziny,
- nadużywanie alkoholu przez członków rodziny,
- konflikty i brak porozumienia w rodzinach, zaburzona komunikacja wewnątrz rodziny- stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej.

Tabela Nr 24. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny

Wyszczególnienie	2017r.	2018 r.	2019 r.
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	13	14	14

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Gmina Bodzechów 2019

Rodziny objęte są opieką asystenta rodziny z powodu problemów opiekuńczo-wychowawczych, niezaradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i życiowych, oraz słabych

umiejętności gospodarowania budżetem domowym. W rodzinach tych występują również inne problemy tj. nadużywanie alkoholu, niepełnosprawność, bezrobocie, brak zatrudnienia, trudne warunki mieszkaniowe, problemy edukacyjne dzieci, nieprawidłowe relacje między członkami rodziny oraz przemoc w rodzinie.

W stosunku do lat poprzednich zwiększa się liczba rodzin z którymi udało się zakończyć współpracę z powodu osiągnięcia zamierzonych celów. To świadczy o wzroście efektywności pracy asystenta rodziny.

Inną ważną kwestią jest możliwość uczestnictwa dzieci w zajęciach placówek wsparcia dziennego, gdzie mają zapewnione prawidłowe warunki stymulujące rozwój poznawczy i społeczny. W ubiegłym roku ruszył projekt „Świetlica środowiskowa z filiami odpowiedzialną na potrzeby rodzin z Gminy Bodzechów” współfinansowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W jego ramach utworzono 7 świetlic środowiskowych następujących miejscowościach: Bodzechów, Goździelin, Gromadzice, Świrna, Mychów, Magonie i Miłków. Projekt skierowany jest do dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 16 lat oraz rodziców i opiekunów prawnych dzieci objętych wsparciem. Udział w projekcie jest bezpłatny. Świetlice czynne są od poniedziałku do piątku w dni robocze od 15.00 do 19.00.

W świetlicach prowadzone są następujące zajęcia:

a) dla dzieci:

- pomoc w odrabianiu lekcji,
- zajęcia z języka angielskiego,
- zajęcia z informatyki,
- zajęcia muzyczno-teatralne,
- zajęcia kulinarne,
- spotkania z psychologiem.

b) dla rodziców:

- spotkania z psychologiem,
- wsparcie prawnika.

Ponadto na terenie naszej gminy Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Kielecka prowadzi następujące placówki wsparcia dziennego:

- Świetlica Podwórkowa „Iskiereczka” w Bodzechowie,
- Świetlica Podwórkowa „Iskierka” w Bodzechowie,
- Świetlica Podwórkowa „Iskra” w Bodzechowie,
- Świetlica Podwórkowa „Szewna” w Szewnie.

Placówki te przeznaczone są dla dzieci i młodzieży wychowujących się w trudnych warunkach materialnych lub wychowawczych, zagrożonych demoralizacją oraz innych potrzebujących pomocy.

Priorytetowymi problemami w zakresie wspierania rodziny jest m.in. brak aktywności własnej rodzin w przezwyciężeniu problemów, ograniczona oferta dla rodziców dotycząca zajęć edukacyjnych z zakresu poradnictwa rodzinnego, osłabienie więzi pokoleniowych oraz brak wystarczającego wsparcia rodziny w zakresie opieki nad osobami starszymi.

W powyższym zakresie rekomenduje się: promowanie wielopokoleniowości, doskonalenie poradnictwa rodzinnego, edukacja i interwencja socjalna wobec rodzin niesamodzielnych ekonomicznie polegająca na kształtowaniu umiejętności społecznych i ekonomicznych rodzin oraz doradztwie w zakresie aktywności zawodowej, stymulację rozwoju dzieci i młodzieży poprzez wskazywanie pozytywnych wzorców funkcjonowania społecznego a także spójną i adekwatną politykę Gminy i organizacji pozarządowych w zakresie działań aktywizujących i wspierających rodzinę.

3.2. Piecza zastępcza

Pieczka zastępcza to rodzaj wsparcia dziecka udzielany w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej. Podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest orzeczenie sądu. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie godnych i bezpiecznych warunków życia i rozwoju. Umieszczenie dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej formie pieczy zastępczej powinno mieć charakter tymczasowy i służyć powrotowi dziecka do jego rodziny. Piecza zastępcza powinna być uzupełnieniem pieczy rodzicielskiej, a nie formą, która pieczę rodzicielską zastępuje z założenia na zawsze.

Poniższa tabela obrazuje jak przedstawia się stan liczbowy dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz koszty ponoszone przez gminę z tego tytułu w ostatnich trzech latach.

Tabela Nr 25. Stan liczbowy dzieci w pieczy zastępczej oraz koszty ponoszone z tego tytułu przez gminę

wyszczególnienie	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba dzieci w pieczy zastępczej	22	32	24
odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	166 293,64 zł.	266 956, 44 zł.	253 602, 95 zł.

Źródło: Sprawozdania z działalności GOPS w Bodzechowie za lata 2017, 2018 i 2019

W przedstawionej analizie widoczny jest wzrost nakładów na system pieczy zastępczej, co jest spowodowane koniecznością partycypacji gminy w kosztach utrzymania dzieci w placówkach czy rodzinach zastępczych. Jest to zadanie własne gminy i w znaczny sposób obciąża jej budżet.

Priorytetowymi problemami w zakresie pieczy zastępczej jest niewystarczający dostęp do odpowiedniego wsparcia dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej oraz dla opiekunów zastępczych oraz niewystarczająca siła oddziaływań umożliwiających kompleksową pracę z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w celu reintegracji rodziny.

Rekomenduje się skoordynowanie i wzmocnienie działań pomocowych na rzecz reintegracji rodziny poprzez kompleksową pracę z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej a także zwiększenie dostępu do wszechstronnego wsparcia dla osób pełniących rolę opiekunów zastępczych oraz dla rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

3.3. Wspieranie seniorów

Pozytywne spojrzenie na proces starzenia się społeczeństw i na starość jako naturalny etap życia człowieka ma bardzo duże znaczenie dla formułowania strategii działań odpowiadających na wyzwania związane z tym obszarem polityki społecznej. Przeciwdziałanie negatywnym stereotypom związanym z wiekiem ma widoczne przełożenie na jakość życia ludzi starszych- ich podmiotowe, równe traktowanie, godność, wolność od przemocy, samorealizację i uzyskiwane wsparcie.

Jest to bardzo szeroka i zróżnicowana pod względem potrzeb grupa. Ważne jest więc jej docenianie i podniesienie statusu społecznego. Niezwykle istotne są działania popularyzujące wiedzę na temat starzenia się oraz potrzeb i potencjału seniorów w celu budowania dialogu między pokoleniami, a także kreowania polityki senioralnej. Niezaprzeczalnym faktem jest, że wraz z coraz bardziej zaawansowanym wiekiem zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych. Potwierdza to nie tylko wzrastająca liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, ale również zapotrzebowanie na opiekę instytucjonalną świadczoną całodobowo.

Tabela Nr 26. Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania

Lata	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba osób	4	8	15
Liczba godzin	388	2891	5113
Wydatki	7.102,01 zł.	42.931,73 zł.	78.984,98 zł.

Źródło: Sprawozdania z działalności GOPS za lata 2017, 2018 i 2019

Zwiększa się nie tylko liczba osób korzystających z usług opiekuńczych, ale także rosnące jest zapotrzebowanie na liczbę godzin opieki. W 2019 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przystąpił do kilku programów wspierających organizację pomocy dla osób niepełnosprawnych, które są obecnie kontynuowane. Są to następujące programy:

- „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”- skierowany do osób niepełnosprawnych w wieku do 75 roku życia, posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych albo orzeczenia równoważne do wyżej wymienionych oraz dzieciom do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem: konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- „Opieka wytchnieniowa”- ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Program realizujemy w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.

Mieszkańcy gminy Bodzechów samotni lub którzy z tytułu wieku i/lub choroby nie mogą liczyć na wsparcie rodziny mogą wnioskować o zamieszkanie w domu pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej, chyba że okoliczności sprawy wskazują inaczej, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego na umieszczenie w domu pomocy.

Tabela Nr 27. Osoby umieszczone w DPS

Lata	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba osób	10	12	15
Liczba świadczeń	108	129	150
Wydatki	242 568, 64 zł.	268 719, 26 zł.	348 335, 71 zł.

Źródło: Sprawozdania z działalności GOPS za lata 2017, 2018 i 2019

Analizując liczbę beneficjentów opieki i jej koszty absolutnie słusznym jest doskonalenie i rozwijanie opieki nad seniorem w formie usług opiekuńczych w jego miejscu zamieszkania, jako formy bardziej przyjaznej dla osoby starszej i ekonomiczniejszej dla budżetu.

Nie można zapominać o grupie osób 60+, które są sprawne i chcą być aktywne. Wyjściem naprzeciw oczekiwaniom seniorów było utworzenie w 2019 r. Klubu Senior+. Klub Senior+ jest ośrodkiem wsparcia prowadzonym w ramach struktury organizacyjnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie. Placówka powołana jest do wspierania seniorów nieaktywnych zawodowo w wieku powyżej 60-tego roku życia z terenu gminy Bodzechów. Głównym celem jest aktywizacja i integracja osób starszych. Charakter i zakres działań realizowanych w placówce został dostosowany do potrzeb i stanu zdrowia uczestników. Działalność Klubu Senior+ ma na celu przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu oraz wzmocnić aktywność społeczną, kulturalną i fizyczną seniorów poprzez uczestnictwo w proponowanych zajęciach. W 2019 roku Beneficjenci uczestniczyli w zajęciach rehabilitacji ruchowej, warsztatach rękodzieła, zajęciach komputerowych. Odbyły się również uroczystości urodzinowe, imprezy integracyjne z okazji Dnia Seniora, wigilia, wycieczki do Lublina i Sandomierza oraz wyjazdy do kina i teatru. Zapewniony był również gorący posiłek w formie usług cateringowych. Pracownicy ośrodka starają się aby w ramach działalności klubu łączyć różne grupy wiekowe. W obchody Dnia Babci i Dziadka czy Dnia Seniora włączyły się dzieci z Publicznej Szkoły Podstawowej w Bodzechowie. Seniorzy uczestniczą w życiu społeczności Bodzechowa, imprezach łączących społeczność lokalną – festynach, dożynkach, współpracują z Gminą Warszawa Żoliborz, gdzie w Żoliborskim Centrum Integracji i Aktywizacji Seniorów organizowane są coroczne spotkania seniorów z zaprzyjaźnionych gmin. W siedzibie Klubu Senior+ swoje wystąpienia i prelekcje wygłaszają przedstawiciele instytucji i organizacji np. policji, samorządu, organizacji pozarządowych, czy osoby posiadające ciekawe zainteresowania i profesje, odbywają się wieczorki poetyckie.

Kadrę klubu stanowią dwie osoby, a placówka zapewnia 20 miejsc. Utworzenie i działalność klubu finansowane są ze środków własnych gminy, a także środków pochodzących z Wieloletniego Programu Senior+.

Do głównych problemów w zakresie wspierania seniorów należy zaliczyć:

- ograniczenia w zakresie zapewnienia opieki osobom starszym w miejscu zamieszkania,
- niewystarczający dostęp do gorącego posiłku.

W zakresie wspierania seniorów rekomenduje się następujące działania:

- zapewnić całodobową opiekę osobom samotnym,
- umożliwić gorący posiłek blisko miejsca zamieszkania,
- zwiększyć dostępność i doskonalić usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,

- zwiększyć poziom wiedzy i świadomości w zakresie procesu starzenia się i potrzeb osób w wieku podeszłym.

Negatywne trendy demograficzne powodują iż, z każdym rokiem będzie wzrastać liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Pojawia się coraz większy odsetek ludzi starszych i samotnych, które nie są w stanie same zaspokoić swoich potrzeb i wymagają stałej pomocy osób drugich. Wszelkie dane wskazują, że będzie następowało dalsze starzenie się społeczeństwa. Dużo uwagi należy poświęcić na profilaktykę zdrowotną zapewniającą większą sprawność w zaawansowanej starości, umożliwienie bycia aktywnym, uznanie starszego pokolenia za wartościową część zasobów społecznych, budowanie solidarności międzypokoleniowej. Uczestnictwo seniorów w specjalnie skierowanych do nich działaniach pozwoli zachować sprawność fizyczną i intelektualną chcieliby uczestniczyć w zajęciach prowadzonych w ramach klubu seniora, co wpłynęłoby na dłuższą aktywność w strukturze społeczeństwa obywatelskiego, w obszarze samodzielności życiowej i powodowałoby aktywne, pomyślne starzenie się.

3.4. Bezrobocie

Bezrobocie to sytuacja kiedy osoby zdolne i poszukujące pracy nie znajdują zatrudnienia. Bezrobocie jest zjawiskiem złożonym i przyczynia się do wielu innych negatywnych zjawisk, takich jak na przykład: ubóstwo, bezdomność, uzależnienia, które to stanowią odrębne problemy będące przedmiotem analiz na kolejnych stronach niniejszej Strategii. Bezrobocie jest stanem dotkliwym nie tylko dla osób pozostających bez pracy, ale także dla ich rodzin. W funkcjonowaniu rodzin bezrobotnych dochodzi do poważnych zagrożeń, a negatywne zmiany mogą dotyczyć wszystkich funkcji rodziny. Brak pracy zarobkowej wpływa najczęściej na powstanie niekorzystnej atmosfery zagrożenia, niepewności a nawet poczucia beznadziejności. Z drugiej zaś strony powoduje ograniczenia materialnego zabezpieczenia rodziny wielu często podstawowych potrzeb. Stąd też bezrobotni stanowią dość znaczną grupę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na tle ogólnej liczby mieszkańców gminy Bodzechów korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie. Analizując dane z trzech ostatnich lat widać wyraźną tendencję spadkową.

Tabela Nr 28. Osoby bezrobotne korzystające z pomocy społecznej

Liczba rodzin objętych pomocą GOPS w Bodzechowie z powodu bezrobocia	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba rodzin objętych pomocą	262	214	196
Liczba osób w tych rodzinach	788	663	588

Źródło: Sprawozdania z działalności GOPS za lata 2017, 2018 i 2019

Z obserwacji pracowników socjalnych GOPS w Bodzechowie wynika, że priorytetowymi problemami w zakresie bezrobocia są: brak chęci do podejmowania zatrudnienia, utrzymywanie się zjawiska wyuczonej bezradności, występowanie zjawiska pokoleniowego dziedziczenia bezrobocia, duża liczba osób długotrwale bezrobotnych, duża grupa osób bezrobotnych „50+” trudna w aktywizacji, niechęć pracodawców do korzystania z instrumentów rynku pracy oraz występowanie dużej skali nielegalnego zatrudnienia.

Mając powyższe na uwadze, w obszarze bezrobocia rekomenduje się wsparcie wejścia i powrotu na rynek pracy osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób długotrwale bezrobotnych, poprzez działania mające na celu zwiększenie motywacji do aktywności zawodowej. Istotne jest również umożliwienie nabycia lub zaktualizowania kwalifikacji zawodowych, podjęcie zatrudnienia oraz podniesienie świadomości pracodawców nt. potencjału zawodowego osób w wieku powyżej 50 roku życia oraz pomoc w nabyciu doświadczenia np. staże itp. Kluczowe jest także, zwiększenie dostępności usług świadczonych w obszarze doradztwa zawodowego, informacji zawodowej i pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy.

W okresie od 01.10.2019 r. do 30.06.2021 r. jest realizowany projekt „Aktywna integracja=Lepsza przyszłość”. Projekt skierowany jest do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Celem projektu jest wzrost aktywności zawodowej i społecznej oraz zwiększenie skuteczności w podjęciu zatrudnienia, poprzez wdrożenie zindywidualizowanych i kompleksowych działań w ramach aktywnej integracji społecznej i zawodowej, które przyczynią się do wzrostu efektywności społecznej i zatrudnieniowej. Obszar realizacji projektu to trzy gminy z powiatu ostrowieckiego tj. Ćmielów, Bodzechów i Bałtów. W sumie projektem ma być objęte 60 osób (32K/28M) w dwóch turach po 30 osób każda. Projekt skierowany jest w szczególności do osób bezrobotnych, biernych zawodowo, niepełnosprawnych, osób w wieku 50 + oraz osób z niskim wykształceniem max. ponadgimnazjalnym.

3.5. Ubóstwo

Sfera biedy to jeden z najistotniejszych problemów, z którymi mierzy się od lat polityka społeczna. Jest to zjawisko o charakterze skomplikowanym i wieloaspektowym oraz zdeterminowane określonymi przyczynami, do których należy bezrobocie, przewlekłe choroby, niepełnosprawność czy uzależnienia .Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również na rodziny w których funkcjonują, a także pozostałą społeczność. Ubóstwo rodzi bowiem wiele

niekorzystnych zjawisk, począwszy od konsekwencji bio-psycho-społecznych ubogich i ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach dysfunkcyjnych, takich jak np. przestępczość.

Miarą granicy ubóstwa jest kwota (tzw. kryterium dochodowe), uprawniająca do ubiegania się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej, która wynosi dla osoby samotnej 701 zł., a na osobę w rodzinie 528 zł. Na tej podstawie, zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu ubóstwa.

Tabela Nr 29. Stosunek liczby osób korzystających z pomocy GOPS ogółem do osób otrzymujących wsparcie z powodu ubóstwa

Liczba osób i rodzin objętych pomocą GOPS ogółem	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba rodzin objętych pomocą	380	349	315
Liczba osób w tych rodzinach	1109	1 000	868
Liczba osób i rodzin objętych pomocą GOPS w Bodzechowie z powodu ubóstwa	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba rodzin objętych pomocą	258	228	195
Liczba osób w tych rodzinach	691	581	488

Źródło: Sprawozdania MRPiPS-03 za lata 2017,2018 i 2019

Na podstawie przedstawionych powyżej danych można zauważyć, że liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie w stosunku do lat poprzednich systematycznie spada. Wpływ na to niewątpliwie miała wprowadzona od 1 kwietnia 2016 r. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Celem ogólnym ustawy jest objęcie świadczeniem możliwie jak najszerszego zakresu osób posiadających na swoim utrzymaniu dzieci, w szczególności zagrożonych ubóstwem poprzez częściowe pokrycie wydatków rodziców lub opiekunów dzieci z tytułu kosztów ich wychowania i wykształcenia oraz rozszerzenie Programu 500+ w 2019 r. Obserwuje się spore przesunięcie z systemu pomocy społecznej do systemu tzw. świadczeń rodzinnych.

Ubóstwo jest nadal kluczową przyczyną korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Jednak pomoc finansowa powinna przyczyniać się jedynie do łagodzenia następstw biedy. To szeroko rozumiana praca socjalna i współpraca interdyscyplinarna instytucji pomocowych musi być kierowana na usuwanie przyczyn ubóstwa- bezrobocia, głównie przez zmniejszenie deficytów kulturowych, wzorców i przyzwyczajzeń wśród odbiorców pomocy społecznej. Skuteczność ma znaczenie nie tylko dla dzisiejszych beneficjentów pomocy społecznej, ale przede wszystkim dla pokolenia ich dzieci. Dlatego też niezwykle ważnym zadaniem jest podjęcie działań na rzecz i wobec dzieci i młodzieży.

3.6. Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Definicja WHO przyjmuje, że do osób niepełnosprawnych zalicza się osoby z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami.

Z danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie wynika, że niepełnosprawność jest jednym z głównych powodów przyznawania pomocy.

Tabela Nr 30. Liczba rodzin i liczba osób w tych rodzinach korzystających z pomocy GOPS z tytułu niepełnosprawności i długotrwałej choroby.

Liczba osób i rodzin objętych pomocą GOPS Bodzechów z tytułu niepełnosprawności	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba rodzin objętych pomocą	167	153	133
Liczba osób w tych rodzinach	434	382	313
Liczba osób i rodzin objętych pomocą GOPS Bodzechów z tytułu długotrwałej choroby	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba rodzin objętych pomocą	22	23	27
Liczba osób w tych rodzinach	54	54	62

Źródło: Sprawozdania MRPiPS-03 za lata 2017,2018 i 2019

W dzieciństwie i młodości niepełnosprawność wiąże się z większymi i specyficznymi potrzebami opiekuńczymi i edukacyjnymi. Dla młodych osób dorosłych z niepełnosprawnością większe problemy wiążą się z założeniem rodziny, zatrudnieniem i uzyskaniem samodzielności. Osoby pracujące, które nabyły niepełnosprawność w wieku produkcyjnym mają problemy z zaakceptowaniem zmian. Natomiast niepełnosprawni seniorzy mają większe zapotrzebowanie na opiekę w miejscu zamieszkania. Częstość występowania niepełnosprawności biologicznej rośnie wraz z wiekiem. W związku ze starzeniem się społeczeństwa, skala ta może być coraz większa. Jak wynika z powyższego obszar problematyki jest bardzo rozległy z uwagi na jego złożoność i wielowymiarowość.

Zgodnie ze współczesnym podejściem do szeroko rozumianej pomocy osobom niepełnosprawnym należy unikać dyskryminacji, a promować podmiotowość, aktywność i integrację.

Głównymi działaniami skierowanymi do osób niepełnosprawnych lub dotkniętych chorobą są świadczenia w formie pieniężnej, w naturze oraz pomoc środowiskowa.

Do świadczeń pieniężnych realizowanych przez gminę zaliczyć można między innymi:

1. zasiłek stały- z tytułu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy z tytułu wieku,
2. zasiłek pielęgnacyjny- przyznawany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Tabela Nr 31. Zasiłek stały i zasiłek pielęgnacyjny

Wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota
Zasiłek pielęgnacyjny	8 349	1 277 397	7 997	1 263 189	7 886	1 494 079
Zasiłek stały	920	452 833	805	390 953]	814	419 231

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej Gminy Bodzechów 2019 oraz Sprawozdań z działalności GOPS w Bodzechowie za lata 2017, 2018 i 2019

Poza wsparciem finansowym skierowanym bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, realizowana jest również pomoc finansowa wypłacana w związku ze świadczeniem opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Do tego rodzaju świadczeń zaliczyć można:

- świadczenie pielęgnacyjne,
- specjalny zasiłek opiekuńczy,
- zasiłek dla opiekuna.

Tabela Nr 32. Pomoc finansowa wypłacana w związku ze świadczeniem opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny

Wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota
Świadczenie pielęgnacyjne	735	1 028 683	717	1 058 238	738	1 166 553
Specjalny zasiłek opiekuńczy	604	312 119	535	285 330	535	329 603
Zasiłek dla opiekuna	499	258 440	395	210 256	306	187 880

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej Gminy Bodzechów 2019 oraz Sprawozdań z działalności GOPS w Bodzechowie za lata 2017, 2018 i 2019

3.7. Uzależnienia

Do uzależnień i zachowań nałogowych zalicza się m.in.: alkoholizm, narkomanię, zaburzenia odżywiania, lekomanię, siecioholizm, pracoholizm, nikotynizm, seksoholizm hazard. Nałogi niszczą człowieka powoli, ale skutecznie. Wyzwolić się od nich jest bardzo trudno.

Najbardziej rozpowszechnionym nałogiem jest alkoholizm. Choroba alkoholowa polega na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Z przyjmowaniem alkoholu wiąże się wiele problemów społecznych i zdrowotnych. Nadużywanie alkoholu współwystępuje z różnymi dysfunkcjami życia społecznego, np. z demoralizacją dzieci, zaburzeniami życia rodzinnego, problemami finansowymi, przemocą wobec bliskich, czy problemami z prawem. Alkohol nie tylko przynosi szkody pijącemu, ale też wszystkim w środowisku pijącego, włączając w to nienarodzone jeszcze dziecko, dzieci, dorosłych członków rodziny, a także ofiary przestępstw oraz wypadków drogowych spowodowanych pod wpływem alkoholu. Niestety, nie ma skutecznej recepty na alkoholizm

Tabela Nr 33. Osoby objęte pomocą GOPS z powodu uzależnień

	2017 r.		2018 r.		2019 r.	
	alkoholizm	narkomania	alkoholizm	narkomania	alkoholizm	narkomania
liczba rodzin	14	5	14	3	21	1
liczba osób w tych rodzinach	29	17	27	4	43	1

Źródło: Sprawozdania MRPiPS-03 za lata 2017, 2018 i 2019

Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w ostatnim roku wzrosła. Osoby te często występują również w grupie problemów społecznych wspólnej dla bezrobocia, ubóstwa, przemocy w rodzinie i bezdomności. Osoby takie motywuje się do podjęcia leczenia.

Tabela Nr 34. Liczba wniosków wpływających do GKRPA o leczenie odwykowe

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba wniosków o leczenie odwykowe	27	20	27

Źródło: Sprawozdania z GKRPA za lata 2017r. , 2018 r. i 2019r.

W 2019 r. obserwuje się również wzrost ilości spraw zgłaszanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bodzechowie w stosunku do roku poprzedniego.

Niezwykle ważnym ogniwem w systemie pomocy rodzinie z problemem uzależnienia jest Punkt Konsultacyjny działający przy GKRPA w Bodzechowie. Punkt Konsultacyjny świadczy usługi psychologa dla wszystkich mieszkańców gminy, a w szczególności osób będących w kryzysie, uzależnionych od alkoholu i innych środków odurzających, członków rodzin uzależnionych, doświadczających przemocy i stosujących przemoc. Zainteresowanie uzyskaniem wsparcia jest wciąż rosnące.

Do zadań Punktu Konsultacyjnego należy w szczególności:

- motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia oraz kierowanie na leczenie specjalistyczne,
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. przez rozmowy podtrzymujące, uruchomienie przy punkcie konsultacyjnym grupy wsparcia dla osób po zakończonym leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu),
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
- gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji działających na terenie gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny.

Tabela Nr 35. Liczba osób objętych pomocą psychologa w Punkcie Konsultacyjnym

	2017 r.	2018 r.	2019 r.
liczba osób objętych wsparciem psychologa	39	29	40

Źródło: Sprawozdania z działalności Punktu Konsultacyjnego za lata 2017r., 2018r. i 2019 r.

3.8. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia i statusu materialnego. Może pojawić się na każdym etapie związku- nawet po wielu wspólnie przeżytych latach.

Powszechnie uważa się, że przemoc w rodzinie to zamierzone działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny- wykorzystujące przewagę sił, naruszające dobra i prawa osobiste, powodujące cierpienia i szkody. Przemoc to każdy akt godzący w osobistą wolność jednostki, zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z jej wolą. Przemoc domowa ma najczęściej poważne konsekwencje fizyczne i psychiczne dla osób jej doznających.

W obszarze przemocy w rodzinie w Gminie Bodzechów działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie realizując procedurę „Niebieskiej Karty” oraz tworząc grupy robocze mające na celu opracowanie i realizację strategii postępowania dla konkretnej rodziny dotkniętej przemocą.

Głównym celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest podnoszenie efektywności działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych poprzez:

- zwiększenie społecznego zaangażowania w przeciwdziałaniu zjawiskom negatywnym,
- wspólna diagnoza i wspólne podejmowanie decyzji,
- zintegrowane wykorzystanie środków i możliwości, jakimi dysponują instytucje.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje swoje zadania, poprzez:

- diagnozowanie problemów przemocy w rodzinie na terenie Gminy Bodzechów,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tabela Nr 36. Liczba założonych Niebieskich Kart z podziałem na podmiot je zakładający

Instytucja zakładająca NK	Liczba Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego		
	2017	2018	2019
Razem	38	33	34
Policja	38	32	30
GOPS/MOPS	0	1	4
Oświata	0	0	0
Służba zdrowia	0	0	0
GKRPA	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Bodzechów

Zdecydowaną większość Niebieskich Kart zakładają przedstawiciele policji, następnie ośrodka pomocy. Natomiast nie odnotowano żadnej Niebieskiej Karty sporządzonej przez przedstawiciela GKRPA, służby zdrowia czy oświaty.

Każda wszczęta procedura ma swoją kontynuację w pracy indywidualnej z osobami doznającymi przemocy, ale również z osobami stosującymi przemoc w czasie spotkań grup roboczych. Skład grup roboczych jest zawsze dobierany w zależności od potrzeb danej rodziny. W skład grup roboczych wchodzi: pracownik socjalny mający dany rejon opiekuńczy, dzielnicowy oraz w miarę potrzeb i możliwości członek GKRPA w Bodzechowie, pedagog szkolny, wychowawca, kurator lub asystent rodziny.

Tabela Nr 37. Liczba grup roboczych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny w skład których wchodzi członkowie GKRPA

Lata	Liczba grup roboczych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny	Liczba grup roboczych w skład których wchodzi członkowie GKRPA
2017	30	24
2018	19	13
2019	27	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Bodzechów ora GKRPA

Z analizy powyższych danych wynika, że problem alkoholowy jest jednym z głównych czynników przyczyniających się do agresywnych zachowań i destabilizacji życia rodzinnego.

Tabela Nr 38. Liczba osób wskazanych w Niebieskich Kartach jako osoby mogące być ofiary i sprawcy przemocy

Liczba osób wskazanych w NK jako osoby mogące być ofiarami i sprawcami przemocy domowej		Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba ofiar		41	32	60
w tym:	Kobiety	34	18	25
	Mężczyźni	5	5	6
	Dzieci	2	9	29
Liczba sprawców		38	23	29
w tym:	Kobiety	3	3	3
	Mężczyźni	35	20	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Bodzechów

Z analizy treści przekazanych Niebieskich Kart wynika, że sprawcami przemocy są najczęściej mężczyźni a ofiarami kobiety i dzieci.

Tabela Nr 39. Liczba osób objętych wsparciem psychologa

Lata	Liczba osób objętych wsparciem psychologa	
	Ofiary przemocy	Sprawcy przemocy
2017	10	4
2018	3	2
2019	7	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Punktu Konsultacyjnego.

Osobom uwikłanym w przemoc udzielane jest wsparcie w postaci porad psychologa w Punkcie Konsultacyjnym. Pomoc udzielana jest zarówno ofiarom przemocy jak i sprawcom. Ponadto psycholog prowadzi działania psychoedukacyjne skierowane do środowisk zagrożonych wystąpieniem przemocy. W 2016 r. z takich porad skorzystało 14 osób, w 2017 r. – 17 osób, w 2018 r. - 14 a w 2019 r. taką formą pomocy zostało objęte 22 osoby.

Z analizy danych dotyczących przemocy w rodzinie jak również obserwacji pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie wynika, że zjawisko przemocy często pozostaje nieujawnione ze względu na to, że ofiary wstydzą się, boją, często nie wierzą w skuteczność pomocy. W przeważającej większości osobami narażonymi na doznawanie przemocy są kobiety i dzieci natomiast mężczyźni wskazywani są jako osoby podejrzane o stosowanie przemocy

domowej. Działania przemocowe często łączą się z takimi zjawiskami jak bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm czy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Jednak, wbrew powszechnemu mniemaniu, przemoc występuje we wszystkich środowiskach rodzinnych. Przemoc wkrada się także do tzw. „dobrych rodzin” o wysokim statusie materialnym i społecznym.

Rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego, zaplanowanego na kilka lat programu przeciwdziałania przemocy. Istotnym elementem jest koordynacja działań podejmowanych przez Gminę na rzecz efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym.

3.9. Interwencja kryzysowa

Kryzys oznacza przejściowy stan nierównowagi wewnętrznej, który dla człowieka może oznaczać zarówno szansę rozwoju, jak i podwyższoną podatność na zaburzenia psychiczne. Następuje wówczas okres dezorganizacji i załamania, podejmowany jest szereg nieudanych wysiłków zmierzających do rozwiązania sytuacji kryzysowej. Jest to stan cierpienia z towarzyszącymi uczuciami zagrożenia, lęku, wyczerpania, szoku, rozpacz i gniewu.

Tabela Nr 40. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą z powodu sytuacji kryzysowej

Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą GOPS z tytułu wystąpienia sytuacji kryzysowej	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba rodzin	45	33	26
Liczba osób w rodzinie	105	56	62

Źródło: Sprawozdania MRPiPS-03 za lata 2017,2018 i 2019

Z obserwacji pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie wynika, że spośród najczęstszych powodów udzielania pomocy i wsparcia, odnotowano kryzysy związane z przemocą w rodzinie, kryzysy rodzinne, uzależnienia i współuzależnienia oraz problemy zdrowotne i emocjonalne. Na uwagę zasługuje również duża liczba zgłoszeń dotyczących niewłaściwej opieki nad dziećmi oraz osobami starszymi.

Interwencja kryzysowa jest w systemie pomocy społecznej dziedziną dość młodą. Brak jest jasnych uregulowań prawnych jej dotyczących. Zakres jej działania bywa traktowany zbyt szeroko

a niekiedy zupełnie niewłaściwie. Rekomenduje się rozumienie i korzystanie z interwencji kryzysowej zgodnie z jej założeniami i możliwościami, których celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

4. Ocena i oczekiwania mieszkańców-badania ankietowe

Cel badania: poznanie opinii mieszkańców Gminy Bodzechów na temat głównych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Bodzechów.

Miejsce przeprowadzenia badania: Gmina Bodzechów.

Data badania: wrzesień 2020 r.

Instytucje biorące udział w badaniu: Urząd Gminy Bodzechów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie, szkoły podstawowe, Eskulap-Med, Gminna Biblioteka Publiczna w Szewnie, Gminne Centrum Oświaty w Bodzechowie, Policja.

Liczba osób ankietowanych: 41 osób, mieszkańców Gminy Bodzechów, osoby korzystające z usług świadczonych przez w/w instytucje.

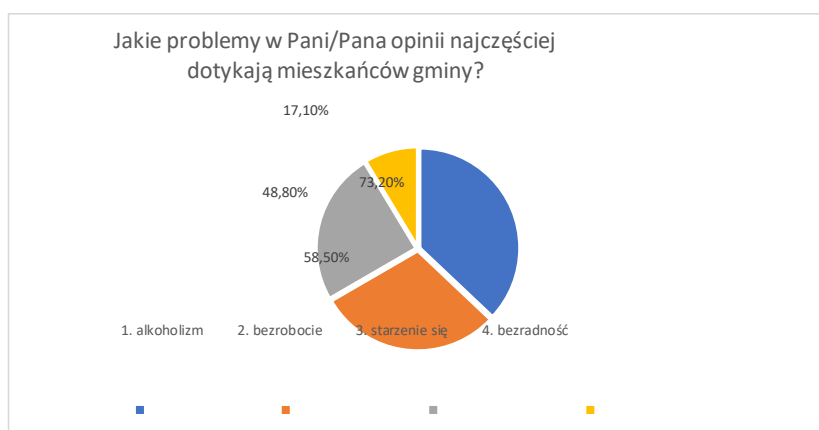
Narzędzie badawcze: kwestionariusz ankiety składający się z 23 pytań wielokrotnego wyboru.

Badanie zostało przeprowadzone poprzez umieszczenie kwestionariusza ankiety na stronie internetowej urzędu: urząd@ugb.pl.

Analiza przeprowadzonych ankiet pokazuje że, Gmina Bodzechów nie jest wolna od różnego rodzaju zagrożeń i patologii negatywnie wpływających na życie mieszkańców.

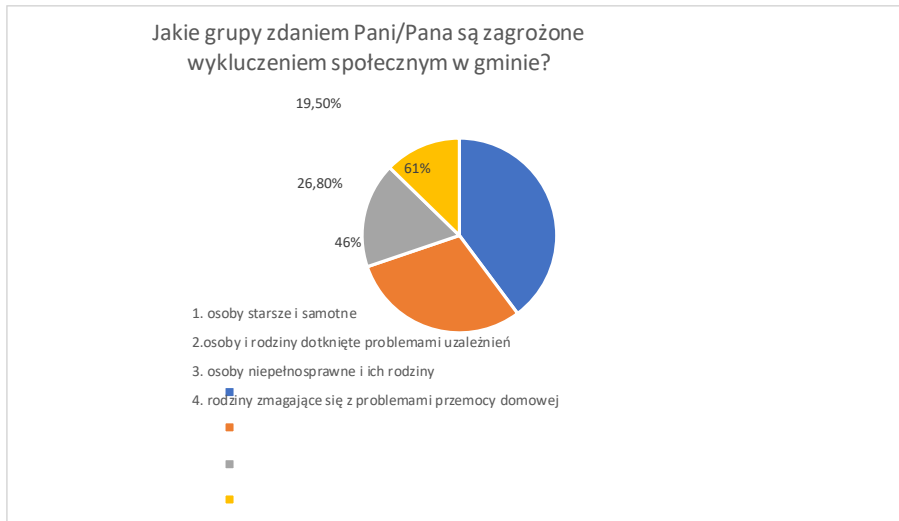
Na pytanie „Jakie problemy w Pani/Pana opinii najczęściej dotyczą mieszkańców gminy?” ankietowani odpowiedzieli iż są to:

- alkoholizm – 73,2 %
- bezrobocie - 58,5%,
- problemy związane ze starzeniem się - 48,8%
- bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 17,1%,

Grupami najbardziej zagrożonymi wykluczeniem społecznym są:

- osoby starsze i samotne 61%,
- osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień 46%
- osoby niepełnosprawne i ich rodziny 26,8%,
- rodziny zmagające się z problemami przemocy domowej 19,5%,

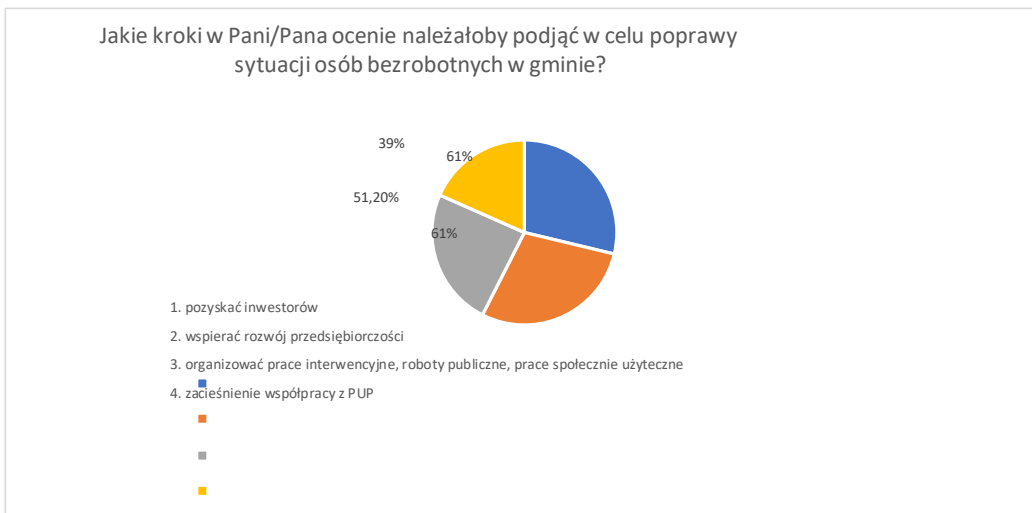
Jednym z najważniejszych problemów przejawiającym się od czasów transformacji ustrojowej jest bezrobocie. Ostatnimi czasy sytuacja na rynku pracy znacząco poprawiła się co jest odzwierciedleniem w odpowiedziach ankietowanych, którzy to uważają, iż poziom bezrobocia w naszej gminie jest:

- przeciętny 61%,
- raczej wysoki 19,5%,
- wysoki 9,8%.
- raczej niski 4,9%

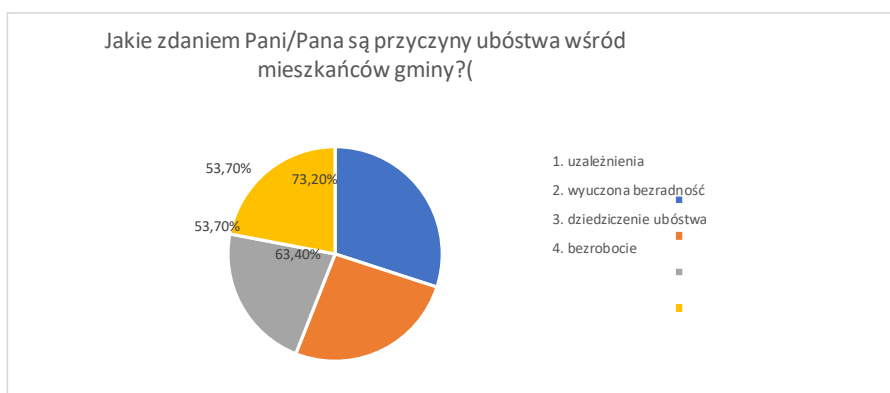
Aby poprawić sytuację osób które dotychczas nie mogły znaleźć stałego zatrudnienia należałoby:

- pozyskać inwestorów 61%,
- wspierać rozwój przedsiębiorczości 61%,
- organizować prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne 51,2%
- zacieśnienie współpracy z PUP

Innym ważnym problemem społecznym pośrednio związanym z bezrobociem jest ubóstwo. Zdaniem mieszkańców Gminy Bodzechów jego przyczynami są:

- uzależnienia 73,2%,
- wyuczona bezradność 63,4%,
- dziedziczenie ubóstwa 53,7%,
- bezrobocie 53,7%,

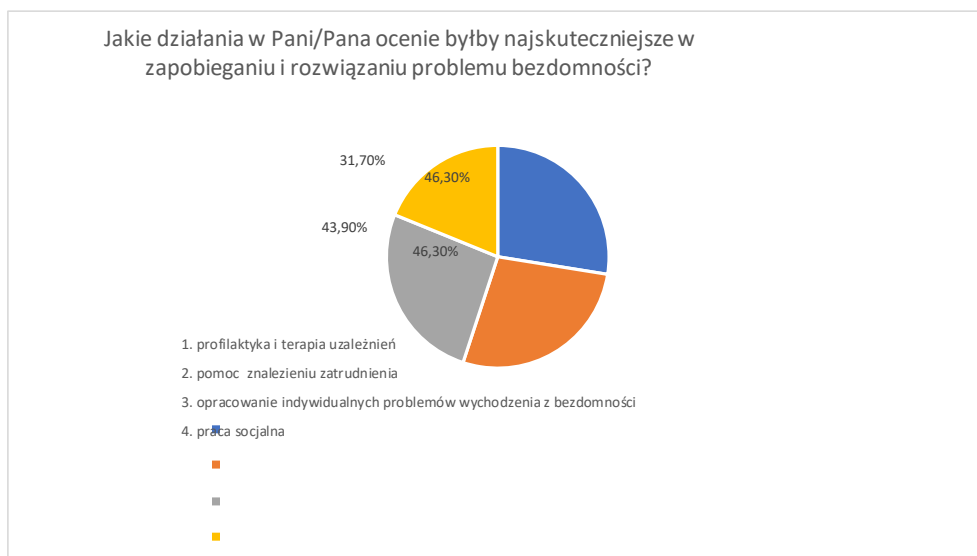
Problemem, który szczęśliwie w niewielkim stopniu dotyka Gminę Bodzechów jest bezdomność. Zdaniem ankietowanych skala tego problemu jest:

- niska 58,5%
- trudno powiedzieć 22%
- średnia 12,2%

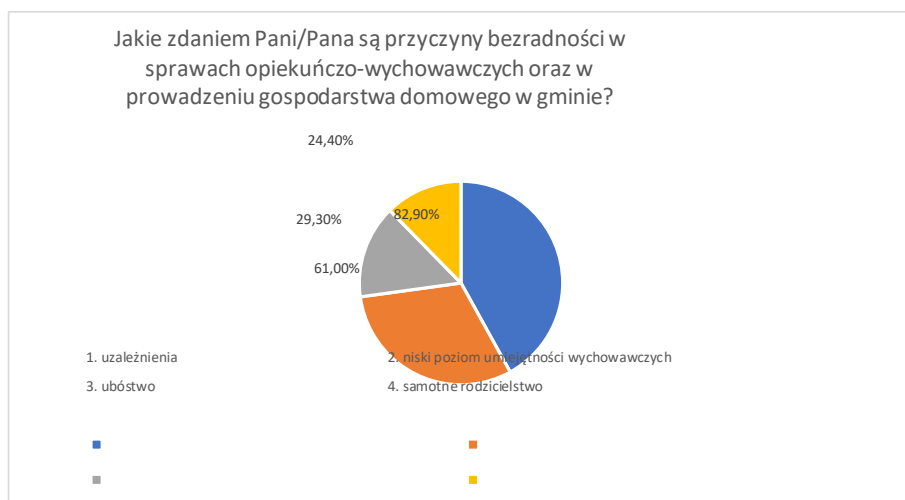
W celu zapobiegania problemowi bezdomności należałoby podjąć następujące działania:

- profilaktyka i terapia uzależnień 46,3%,
- pomoc w znalezieniu zatrudnienia 46,3%,
- opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności 43,9%,
- praca socjalna 31,7%.

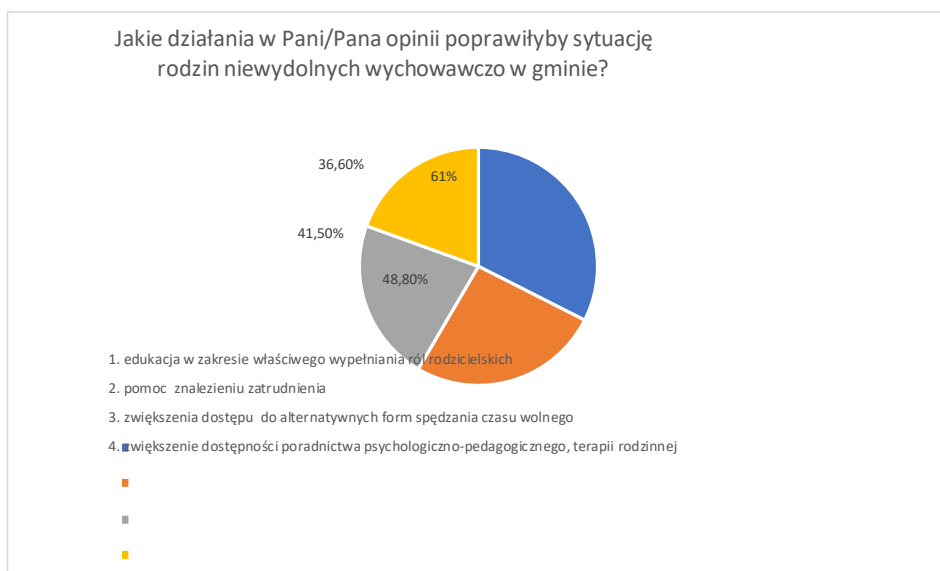
Na terenie gminy istnieje pewna liczba rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, a przyczynami tego stanu rzeczy według ankietowanych są:

- uzależnienia 82,9%,
- niski poziom umiejętności wychowawczych 61%,
- ubóstwo 29,3%,
- samotne rodzicielstwo 24,4%.

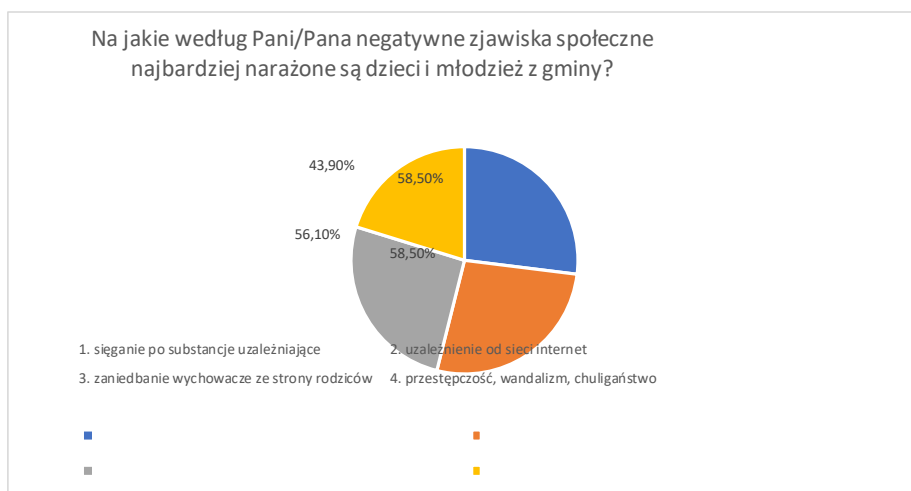
W celach prewencyjnych należałoby wspierać rodziny niewydolne wychowawczo w zakresie:

- edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich 61%,
- pomocy w znalezieniu zatrudnienia 48,8%,
- zwiększenia dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego 41,5%,
- zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej 36,6%.

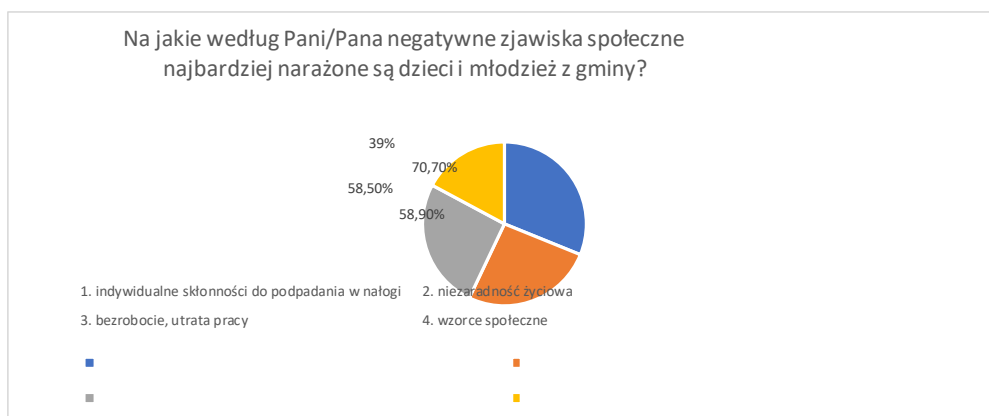
Na negatywne zjawiska społeczne narażona jest także młodzież, a najbardziej na:

- sięganie po substancje uzależniające 58,5%,
- uzależnienia od sieci internet 58,5%,
- zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców 56,1%,
- przestępczość, wandalizm, chuligaństwo 43,9%.
- agresję i przemoc 41,5%,

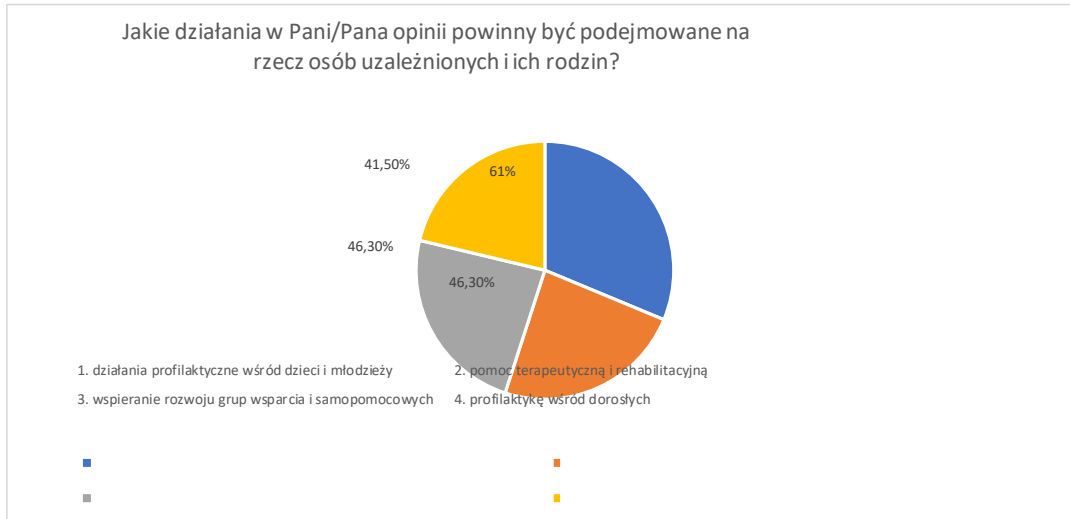
Ankietowani uważają, iż jednym ze zjawisk negatywnie wpływających na młodzież są uzależnienia, które to zagrażają pozostałym mieszkańcom gminy, a przyczynami tego są:

- indywidualne skłonności do podpadania w nałogi 70,7%,
- niezaradność życiowa 70,7%,
- bezrobocie, utrata pracy 58,5%,
- wzorce społeczne 39%,

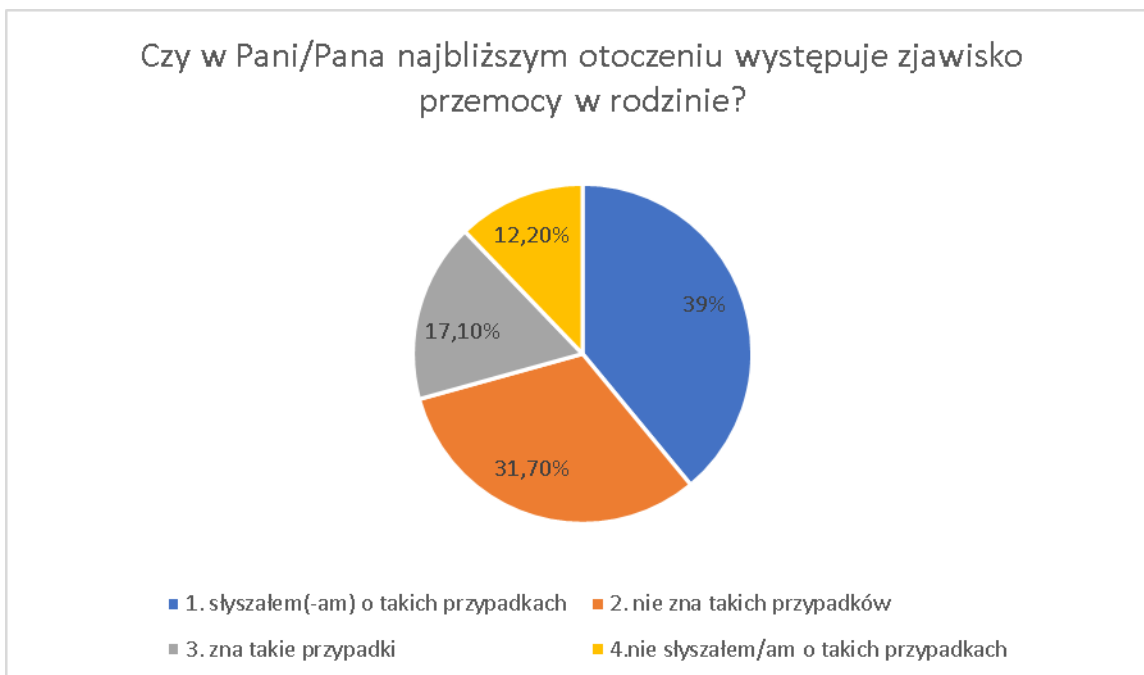
Aby neutralizować skutki uzależnień zdaniem badanych należy prowadzić działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży 61%,

- pomoc terapeutyczną i rehabilitacyjną 46,3%,
- wspieranie rozwoju grup wsparcia i samopomocowych 46,3%,
- profilaktykę wśród dorosłych 41,5%,
- pomoc psychologiczną 41,5%.

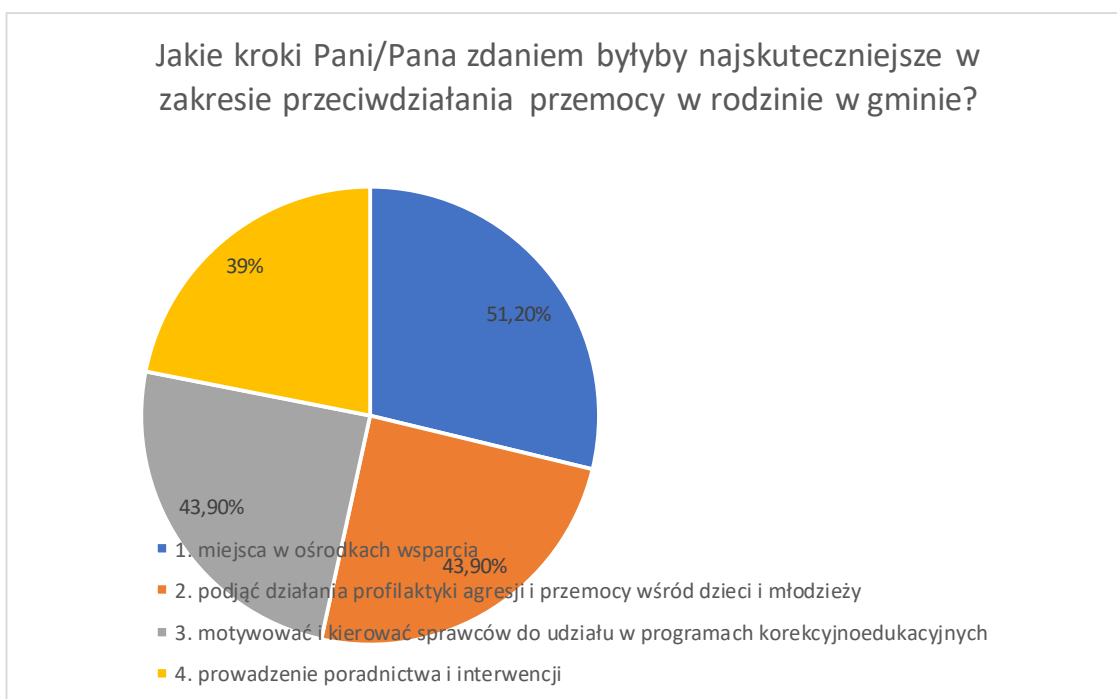
Lokalne społeczeństwo nie jest wolne od zjawiska przemocy a:

- 39% ankietowanych słyszała o takich przypadkach,
- 31,7% nie zna takich przypadków,
- 17,1% zna takie przypadki
- 12,2% nie słyszało o takich przypadkach.

Aby zapobiegać zjawisku przemocy domowej należy zapewnić osobom doświadczającym przemocy:

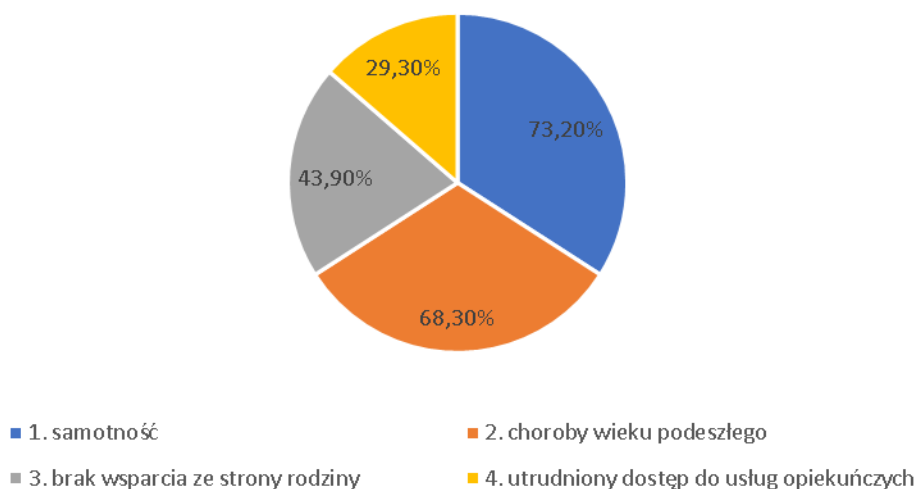
- miejsca w ośrodkach wsparcia 51,2%,
- podjąć działania profilaktyki agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży 43,9%,
- motywować i kierować sprawców do udziału w programach korekcyjnoedukacyjnych 43,9%,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji 39%,

W ostatnich latach szczególnej uwagi wymaga sytuacja osób starszych, które doświadczają według ankietowanych różnego rodzaju problemów takich jak:

- samotność 73,2%,
- choroby wieku podeszłego 68,3%,
- brak wsparcia ze strony rodziny 43,9%,
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych 29,3%.

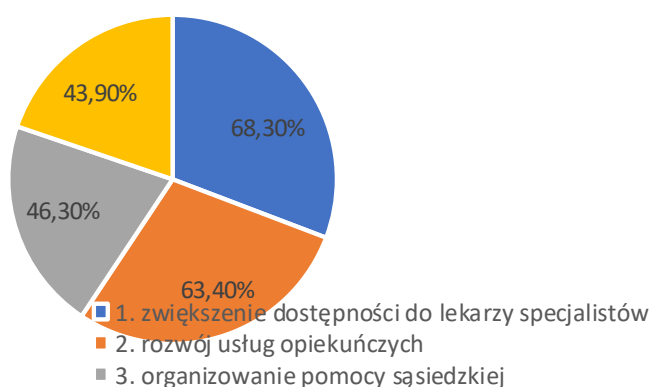
Jakie problemy w Pani/Pana opinii dotyczą najczęściej osób starszych z gminy?

Celem poprawy sytuacji osób starszych należałoby podjąć następujące działania:

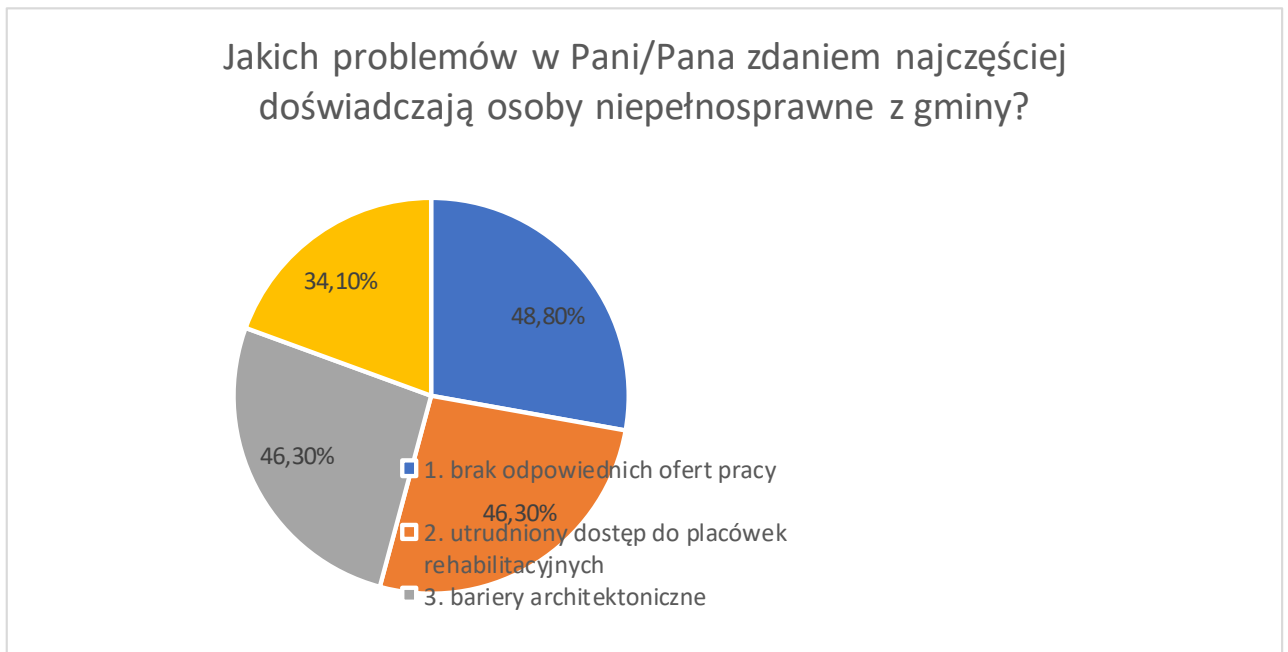
- zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów 68,3%,
- rozwój usług opiekuńczych 63,4%,
- organizowanie pomocy sąsiedzkiej 46,3%,
- zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego 43,9%.

Jakie działania w Pani/Pana opinii poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

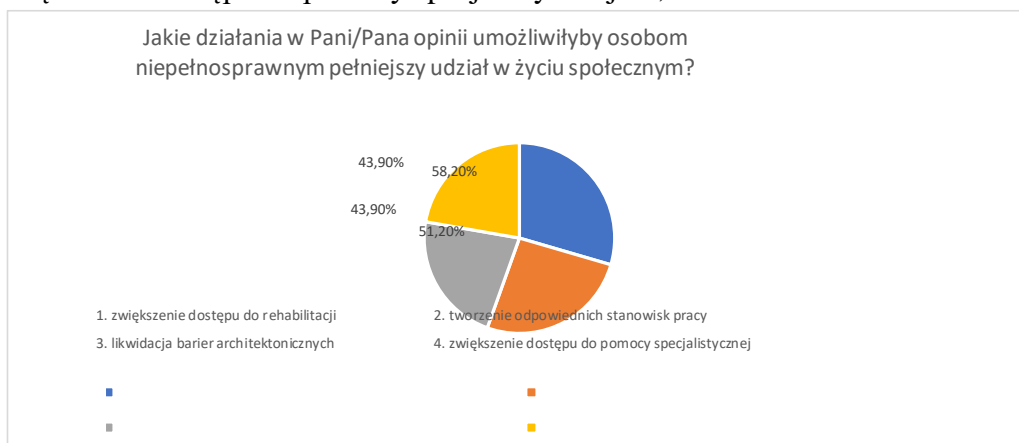
Na liczne utrudnienia w codziennym życiu napotykają także osoby niepełnosprawne, które szczególnie cierpią na:

- brak odpowiednich ofert pracy 48,8%,
- utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych 46,3%,
- napotykają na bariery architektoniczne 46,3%,
- mają utrudniony dostęp do usług opiekuńczych 34,1%.

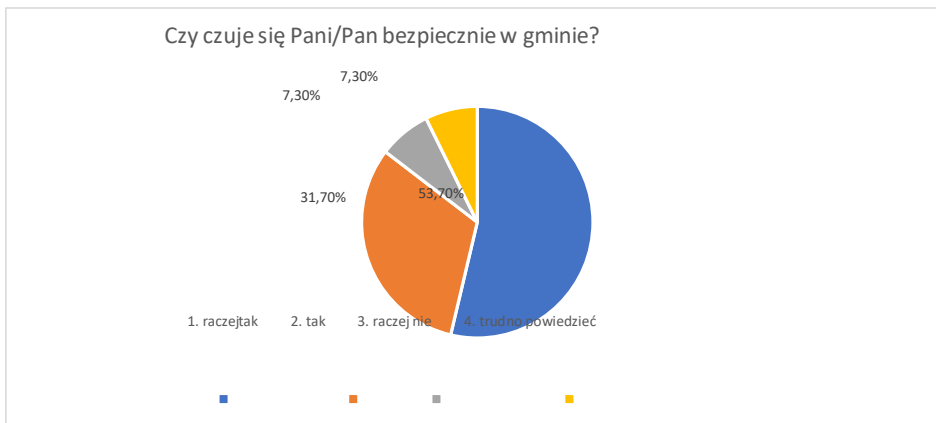
Aby umożliwić osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym niezbędne zdaniem ankieterów jest:

- zwiększenie dostępu do rehabilitacji 58,5%,
- tworzenie odpowiednich stanowisk pracy 51,2%,
- likwidacja barier architektonicznych 43,9%,
- zwiększenie dostępu do pomocy specjalistycznej 43,9%.

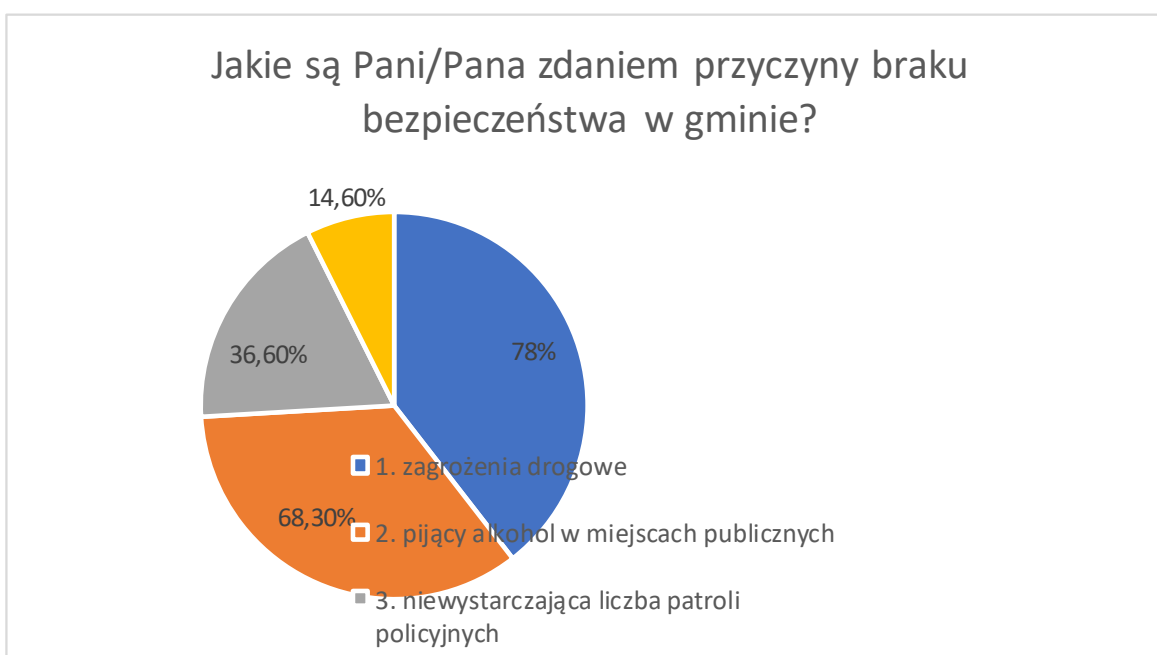
Zdecydowana większość mieszkańcy gminy czuje się bezpiecznie w swoim środowisku. Na pytanie „Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?”

- raczej tak odpowiedziało 53,7% ankietowanych,
- tak- 31,7%,
- raczej nie 7,3%,
- trudno powiedzieć 7,3%.

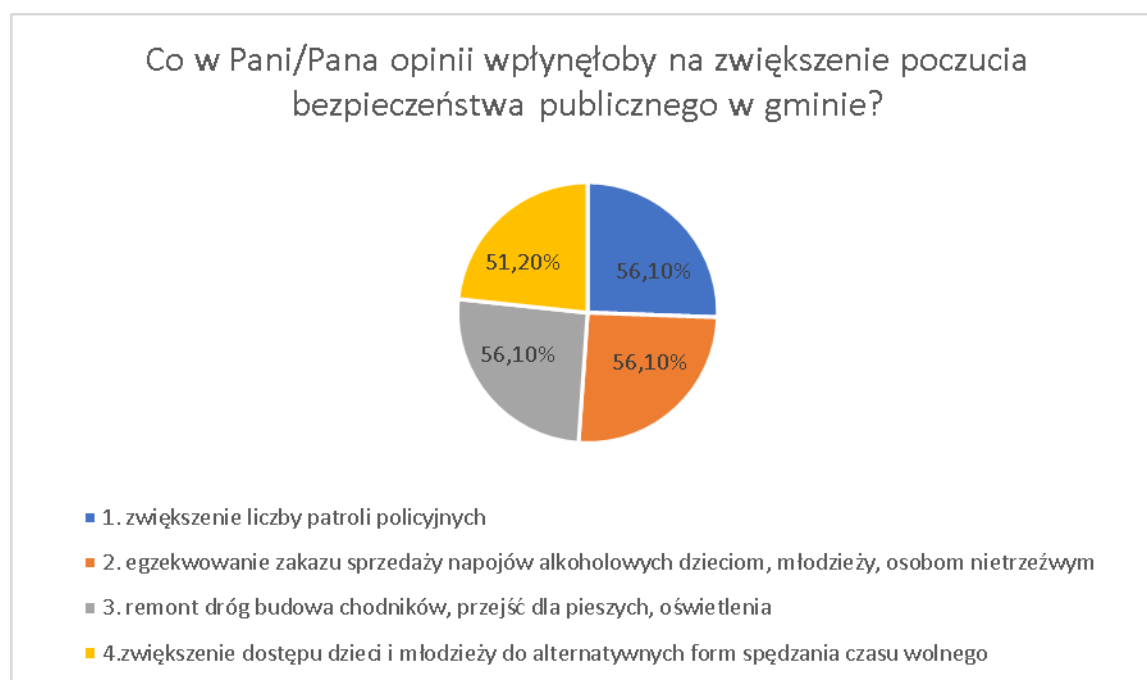
Natomiast przyczynami braku bezpieczeństwa są:

- zagrożenia drogowe 78%,
- pijący alkohol w miejscach publicznych 68,3%,
- niewystarczająca liczba patroli policyjnych 36,6%,
- przemoc w rodzinie 14,6%.

Czynnikami, które zwiększyłyby poczucie bezpieczeństwa zdaniem badanych są:

- zwiększenie liczby patroli policyjnych 56,1%,
- egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży, osobom nietrzeźwym 56,1%,
- remont dróg budowa chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia 56,1%,
- zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego 51,2%

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Zastosowanie metody analizy SWOT pozwala na w miarę przejrzyste wyodrębnienie kluczowych czynników mających wpływ na rozwój sfery społecznej. W metodzie tej wykazuje się czynniki wewnętrzne, tj. silne i słabe strony naszej gminy jako badanego podmiotu oraz czynniki zewnętrzne, tj. szanse i zagrożenia tkwiące w otoczeniu gminy. W zasadzie nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale uwzględniać należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na jego terenie. Dlatego jako mocną stroną uwzględniono zainteresowanie naszych władz promowaniem polityki społecznej w skali gminy.

Z oczywistych względów analizę ograniczono do wyodrębnienia czynników bezpośrednio związanych ze sfera społeczną.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz planowanych działań.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- mocne strony- wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- słabe strony- wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- szanse- zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- zagrożenia- zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - wysokie kwalifikacje i doświadczenie pracowników ośrodka, - dobrze usytuowana siedziba GOPS, - dobrze zdiagnozowane problemy społeczne na poziomie gminy, - dobry kontakt pracowników socjalnych z podopiecznymi Ośrodka w ramach prowadzonej pracy socjalnej i przez to dobrze zarysowana skala potrzeb podopiecznych ośrodka, - wsparcie Asystenta Rodziny, - dobra współpraca i zaangażowanie poszczególnych instytucji pracujących na rzecz rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> - dziedziczenie ubóstwa i niezaradności życiowej, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, - brak wolontariuszy przygotowanych do pracy z podopiecznymi w szczególności z seniorami, - mała aktywność społeczna oraz wyuczona bezradność osób bezrobotnych, - mała mobilność osób bezrobotnych, - słaba pozycja materialna seniorów, - brak dostępności dla osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich do środków komunikacji, - ograniczony dostęp do usług medycznych dzieci i młodzieży (specjalistycznych w szczególności psychiatry)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość pozyskania funduszy ze środków Unii Europejskiej, - możliwość budowania zintegrowanego systemu pomocy społecznej przy włączaniu partnerów publicznych i społecznych, - możliwość dokształcania systematycznego dla pracowników socjalnych, - możliwość realizacji programów unijnych w zakresie aktywnej integracji na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, - pozyskiwanie środków na programy dla osób bezrobotnych przez PUP. 	<ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego, - starzenie się społeczeństwa, - wzrost zapotrzebowania na skierowania do DPS, oraz wszelkiego rodzaju usługi opiekuńcze, - roszczeniowa postawa osób objętych pomocą społeczną, - niechęć ludzi do zmiany sytuacji, - brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury pomocy społecznej.

6. Misja i cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bodzechów

6.1. Misja polityki społecznej w Gminie Bodzechów

Misja wskazuje naczelny cel polityki społecznej w Gminie Bodzechów, wokół którego powinny koncentrować się działania lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych. Misja powinna oddawać aspiracje mieszkańców i stanowić czynnik integracji lokalnej społeczności wokół zasadniczych spraw służących długofalowemu rozwojowi społecznemu gminy. Misja to przesłanie będące podstawą podtrzymywania istniejących i tworzenie nowych, silnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gminy oraz ich różnymi reprezentantami.

Priorytetem działań gminy jest dążenie do zapewnienia mieszkańcom jak najwyższego poziomu życia i stworzenie im warunków do wszechstronnego rozwoju. Nie można jednak zapomnieć o tych, którzy z różnych przyczyn nie biorą udziału w postępujących procesach rozwoju i awansu.

W wyniku prac warsztatowych prowadzonych w grupie powołanych członków zespołu wynika, że:

- w gminie Bodzechów należy rozwijać i poszerzać współpracę z organizacjami pozarządowymi,
- wspierać ekonomię społeczną jako narzędzie zmniejszania skali wykluczenia społeczno-zawodowego,
- troszczyć się o ekologię,
- podtrzymywać działalność placówek wsparcia dziennego.

6.2. Cele strategii polityki społecznej w Gminie Bodzechów

6.2.1. Cel 1 : Wsparcie osób bezrobotnych i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa oraz realizacja przedsięwzięć zmierzających do redukcji tych zjawisk.

Lp.	DZIAŁANIA	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła finansowania
1.	Działania polegające na udzielaniu doraźnej i stałej pomocy w formie świadczeń pieniężnych: zasiłki z pomocy społecznej, świadczenia wychowawcze, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, świadczenia rodzinne, stypendia, dodatki mieszkaniowe oraz energetyczne	2021-2027	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
2.	Działania polegające na udzielaniu świadczeń niepieniężnych: pomoc rzeczowa, świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, refundowanie posiłków dla dzieci i młodzieży w szkołach, przedszkolach i świetlicach	2021- 2027	GOPS, oświata	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
3.	Organizowanie robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych	2021-2027	GOPS, Gmina, PUP	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
4.	Diagnoza potrzeb lokalnego rynku pracy- współpraca z PUP , przedsiębiorcami, instytucjami i organizacjami w tym zakresie	2021-2027	GOPS, PUP	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne
5.	Zwiększenie dostępności specjalistycznego wsparcia w tym socjalnego, prawnego, psychologicznego (grupy samopomocowe) itp.	2021-2027	GOPS, Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne
6.	Nauczenie umiętnego wykorzystania własnych zasobów poprzez pracę socjalną, doradztwo zawodowe	2021-2027	GOPS, PUP	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne
7.	Wsparcie inicjatyw służących rozwojowi przedsiębiorczości socjalnej na terenie gminy	2021-2027	GOPS, Gmina, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne, Budżet państwa, Fundusze europejskie
8.	Współpraca z PUP oraz organizacjami pozarządowymi w celu przeciwdziałania bezrobociu poprzez organizowanie szkoleń	2021-2027	GOPS, PUP, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
9.	Propagowanie działań zmierzających do przekwalifikowania się osób pozostających długotrwale bezrobotnymi	2021-2027	GOPS, PUP	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
10.	Pozyskiwanie środków z funduszy Unii Europejskiej pozwalających na realizację projektów aktywizujących osoby zagrożone problemem ubóstwa	2021-2027	GOPS, Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Działania niefinansowe
11.	Pomoc psychologiczna w celu eliminacji negatywnych skutków ubóstwa	2021-2027	GOPS, Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
12.	Kontynuacja programu „ Posiłek w domu i w szkole”	2021-2027	GOPS oświata	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
13.	Kontynuacja Programu Operacyjnego Pomoc	2021-2027	GOPS,	Liczba osób	Środki własne

	Żywnościowa		Organizacje pozarządowe	objętych wsparciem	Budżet państwa Fundusze europejskie
--	-------------	--	-------------------------	--------------------	--

6.2.2. Cel 2 : Działania zmierzające do integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.

Lp.	DZIAŁANIA	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła finansowania
1.	Zdiagnozowanie potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych	2021-2027	GOPS, Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
2.	Podniesienie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych, których głównym problemem jest samotność i brak opieki ze strony rodziny, poprzez utworzenie na terenie Gminy Bodzechów domu całodobowej opieki	2021-2027	GOPS, Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
3.	Wsparcie dla inicjatyw kulturalnych i integracyjnych dla osób starszych i niepełnosprawnych	2021-2027	GOPS, Gmina, Biblioteka Publiczna	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
4.	Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych	2021-2027	GOPS, Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
5.	Usuwanie barier psychologicznych, społecznych i fizycznych poprzez zapewnienie dostępu do rehabilitacji, pomocy w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny.	2021-2027	GOPS, Gmina, Służba zdrowia	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
6.	Zwiększenie liczby ofert pracy dla osób niepełnosprawnych a tym samym podniesienie aktywności zawodowej niepełnosprawnych	2021-2027	GOPS, PUP, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
7.	Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych	2021-2027	GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Działania niefinansowe
8.	Wsparcie opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych w sprawowanej przez nich opiece	2021-2027	GOPS, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
9.	Rozwój i inicjowanie nowych form pomocy w miejscu zamieszkania poprzez prowadzenie Klubu Senior+	2021-2027	GOPS, Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie

6.2.3. Cel 3 : Wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo wychowawcze.

Lp.	DZIAŁANIA	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła finansowania
1.	Systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem poprzez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy i pielęgniarek świadczących usługi medyczne mieszkańcom	2021-2027	GOPS, PUP, Oświata, Służba zdrowia	Liczba osób objętych wsparciem	Działania niefinansowe
2.	Zapewnienie poradnictwa specjalistycznego w placówkach wsparcia dziennego, szkołach oraz współpraca z poradnią pedagogiczno-psychologiczną w tym zakresie	2021-2027	Oświata, PCPR, GOPS	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Budżet powiatu ostrowieckiego
3.	Zwiększanie roli asystenta rodziny w celu aktywnego wsparcia rodziny wychowującej dzieci poprzez: a) zapobieganie sytuacjom oddzielania dzieci od rodziny, b) pomoc w odzyskaniu dzieci przez rodzinę, c) pomoc w przywracaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w rodzinie, d) współpraca z instytucjami sprawującymi pieczę nad rodziną.	2021-2027	GOPS, PCPR, Kurator sądowy	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
4.	Systematyczne współdziałanie pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom	2021-2027	GOPS, Oświata	Liczba podjętych działań	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
6.	Organizowanie i rozwój grupy wsparcia i grup samopomocowych oraz stworzenie dzieciom i młodzieży alternatywnych metod spędzania wolnego czasu	2021-2027	GOPS, Gmina	Liczba prowadzonych grup	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
7.	Kontynuacja i rozwój działalności gminnych świetlic środowiskowych dla dzieci pochodzących z rodzin niewydolnych wychowawczo poprzez m.in: - pomoc w odrabianiu prac domowych - nauka języków - edukację informatyczną - prowadzenie kącika kulinarnego - pomoc psychologiczna i prawna	2021-2027	GOPS, Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa Fundusze europejskie
8.	Kontynuacja i rozwój działalności świetlic prowadzonych w formie pracy podwórkowej	2021-2027	Gmina, ZHP	Liczba osób objętych wsparciem	Środki ZHP
9.	Kontynuacja i rozwój zajęć sportowo-rekreacyjnych wśród dzieci i młodzieży	2021-2027	Gmina, organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne

6.2.4. Cel 4 : Działania gminy zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Lp.	DZIAŁANIA	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła finansowania
1.	Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie poprzez skuteczne i kompleksowe działanie wszystkich służb, organizacji i instytucji zajmujących się tym problemem (policja, prokuratura, ośrodek pomocy społecznej, szkoły, świetlice)	2021-2027	GOPS, Policja, Oświata, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, PCPR, Zespół Interdyscyplinarny,	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
2.	Udzielanie pomocy ofiarom przemocy - pomoc materialna, prawna,, psychologiczna oraz zapewnienie bezpiecznego schronienia	2021-2027	GOPS, Policja, Oświata, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, PCPR, Zespół Interdyscyplinarny	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
3.	Podjęcie działań wobec sprawców przemocy: -skierowanie na leczenie, -pomoc psychologiczna, -praca socjalna	2021-2027	GOPS, Policja, Oświata, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, Zespół Interdyscyplinarny	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
4.	Prowadzenie działań profilaktycznych szczególnie wśród dzieci i młodzieży poprzez: prowadzenie placówek wsparcia dziennego w gminie Bodzechów, organizowanie konferencji, spektakli profilaktycznych i innych spotkań poświęconych problematyce przemocy w rodzinie	2021-2027	GOPS, Policja, Oświata, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, PCPR, Zespół Interdyscyplinarny	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
5.	Tworzenie grup samopomocowych dla ofiar przemocy	2021-2027	Organizacje pozarządowe, Zespół Interdyscyplinarny	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa

6.	Podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb i instytucji powołanych do udzielania pomocy ofiarom przemocy oraz podejmujących interwencje wobec sprawców poprzez organizowanie szkoleń dla; -policjantów, -lekarzy, -nauczycieli, pedagogów szkolnych, -pracowników socjalnych, pracownika Punktu Konsultacyjnego, -Członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2021-2027	GOPS, Gmina, Policja, Oświata, służba zdrowia, organizacje pozarządowe PCPR, Zespół Interdyscyplina- rny	Liczba przeprowadzonych szkoleń	Środki własne Budżet państwa
7.	Szeroko rozumiana działalność informacyjno-edukacyjna o problemie przemocy w rodzinie poprzez media, szkoły, organizowanie konferencji, narad, kampanii, itp.	2021-2027	Policja, Oświata, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, PCPR, Zespół Interdyscyplina- rny	Liczba przeprowadzonych działań	Środki własne Budżet państwa

6.2.5. Cel 5 : Działania gminy zmierzające do rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami.

Lp.	DZIAŁANIA	Harmonogram realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki osiągnięcia celu	Źródła finansowania
1.	Diagnoza potrzeb i problemów związanych z uzależnieniami	2021-2027	GKRPA, Gmina	Liczba przeprowadzonych diagnoz	Środki własne Budżet państwa
2.	Propagowanie wiedzy na temat uzależnień i metod leczenia	2021-2027	GKRPA, Gmina	Liczba artykułów w prasie, stronach internetowych, liczba materiałów edukacyjnych i informacyjnych	Środki własne Budżet państwa
3.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	2021-2027	GOPS, Policja, GKRPA, PCPR, Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
4.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy	2021-2027	GOPS,	Liczba osób	Środki

	alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie		GKRPA, PCPR	objętych wsparciem	własne Budżet państwa
5.	Realizowanie programów profilaktycznych	2021-2027	GOPS, Gmina, GKRPA	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
6.	Prowadzenie punktu konsultacyjnego - pomoc psychologiczna w zakresie zdiagnozowania problemów rodzinnych osób uzależnionych oraz współuzależnionych od alkoholu jak również przemocy domowej. Finasowanie programów profilaktycznych adresowanych do uczniów szkół podstawowych, ukierunkowanych na ograniczenie zachowań problemowych (używanie alkoholu, narkotyków, przemoc itp.) Zakup materiałów edukacyjnych -pakiety profilaktyczne, broszury informacyjne. Organizowanie półkolonii dla dzieci z programem profilaktycznym. Upowszechnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego poprzez organizowanie imprez okolicznościowych o charakterze rozrywkowym	2021-2027	GKRPA, Gmina	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne
6.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych	2021-2027	GOPS, GKRPA, Gmina, Oświata	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa
7.	Egzekwowanie i kontrola zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim na terenie gminy	2021-2027	GKRPA, Gmina, Policja	Liczba osób objętych wsparciem	Środki własne Budżet państwa

Zakończenie

Strategia jest to dokument o charakterze otwartym, dlatego powinna być modyfikowana i dostosowywana w miarę realizacji kolejnych zamierzeń, bądź zmieniającej się sytuacji.

Poprzez propozycje rozwiązań różnych problemów społecznych zawartych w dokumencie, strategia powinna dotrzeć do najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy. Zapisy zawarte w niniejszej strategii realizowane będą odpowiednio do posiadanych środków własnych oraz pozyskanych środków zewnętrznych. Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi oraz kierunkami działań niezależnie czy są to dokumenty jednoroczne czy wieloletnie.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (tekst jednolity Dz.U. z 2020r. poz. 1876) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Poprzednia Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bodzechów obejmowała lata 2013-2020. Projekt strategii na lata 2021-2027 został poddany konsultacjom społecznym. W okresie 3-11 marca 2021r. zgodnie z Zarządzeniem Wójta Gminy Bodzechów Nr V/27/2021 z dnia 3 marca 2021r. istniała możliwość zgłaszania przez mieszkańców Gminy Bodzechów opinii i uwag dot. projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Bodzechów na lata 2021-2027. W związku z powyższym podjęcie przedmiotowej uchwały jest niezbędne i uzasadnione.